

UNIVERZITET U SARAJEVU
FAKULTET POLITIČKIH NAUKA
SIGURNOSNE I MIROVNE STUDIJE

SIGURNOST I POVJERENJE GRAĐANA ZA VRIJEME
MIGRANTSKE KRIZE U GRANIČNU POLICIJU BIH: STANJE I
PERSPEKTIVE

-magistarski rad-

Kandidat

Bojan Petrović

Mentor

prof.dr. Mirza Smajić

Sarajevo, listopad, 2021.

SIGURNOSNE I MIROVNE STUDIJE

SIGURNOST I POVJERENJE GRAĐANA ZA VRIJEME
MIGRANTSKE KRIZE U GRANIČNU POLICIJU BIH: STANJE I
PERSPEKTIVE
-magistarski rad-

Kandidat

Bojan Petrović

Mentor

prof.dr. Mirza Smajić

Sarajevo, listopad, 2021.

SAŽETAK

Migracije su jedno od temeljnih pitanja od davnina. Još od najstarijih vremena, dešavalo se to da ljudi putuju, sele iz jednog mjesta u drugu, da mjenjaju svoje prebivalište i sl. Nekada se to radilo iz vjerskih, poslovnih ili nekih drugi razloga, baš kao što je to slučaj i u današnjem vremenu. No danas su migracije učestalije nego ikada ranije. Jedan od razloga jesu svakako i razvoj savremenih sredstava prijevoza, usljed čega se olakšava pristup migracijama. No, značajnije od toga je reći da porastom migracija, raste i broj nelegalnih migracija, koje dovode do velikih problema. Neki od tih problema podrazumjevaju ugrožavanje sigurnosti, ugrožavanje života ljudi koji žive u određenoj državi. U posljednjih 5 godina, od 2015. godine, dešava se veliki priliv migranata, koji dolaze iz arapskih zemalja u države Balkana, pa tako i u Bosni u Hercegovinu. Ovi migranti pokušavaju, tzv. Balkanskom migracionom rutom, da dođu do država na Zapadu, prvenstveno do Njemčke, koja nudi bolje uslove za život. Nažalost, u tom putu mnogi od njih i izgube život, mnogi posrnu i ne dođu do zemlje odredišta. Druga okolnost jeste da da je mnogima od njih onemogućen ulazak u države Europske Unije, pa iz tog razloga ostaju zaglavljani u međuprostoru, odnosno neka druga država, koja je prethodno bila tranzitna, postaje odredišna. Kao na primjer, Bosna i Hercegovina. Međutim, takve vrste okolnosti dovode do brojnih nelegalnih migracija, a samim time se narušava sigurnost građana u Bosni i Hercegovini. Sigurnost građana i priliv nelegalnih migracija su obrnuto proporcionalni termini, jer rast sigurnosti uslovljena je manjim brojem ilegalnih migracija. Istraživački dio rada fokusiran je na istraživanje povjerenja građana BiH (slučajni uzorak; n = 100) u instituciju Granična policija Bosne i Hercegovine, u doba velikog priliva ilegalnih migracija.

Ključne riječi: ilegalne, migracija, migranti, Granična policija Bosne i Hercegovine, sigurnost građana, povjerenje.

Sadržaj

SAŽETAK	3
UVOD.....	6
1. TEORIJSKO – METODOLOŠKI OKVIR.....	7
1.1. Predmet istraživanja.....	7
1.2. Problem istraživanja.....	7
1.3. Ciljevi istraživanja	9
1.4. Hipoteze istraživanja.....	9
1.5. Metode istraživanja	9
2. MJESTO I ULOGA GPBIH U SUSTAVU UNUTARNJE SIGURNOSTI BIH	11
2.1. Osnovne obaveze i zadaci Granične policije	11
2.2. Zaštitna sredstva Granične policije	12
2.3. Zakonski osnov rada Granične policije BiH	13
2.4. Struktura Granične policije u Bosni i Hercegovini.....	15
3. SIGURNOST U VRIJEME MIGRANTSKE KRIZE: IZAZOVI I RJEŠENJA	17
3.1. Pojam sigurnosti/bezbjednosti	17
3.2. Teorijski osnov istraživanja sigurnosti	19
3.3. Pojam rizika	20
3.4. Izvori rizika u suvremenom okruženju	20
3.5. Odnos Granične policije prema riziku	24
4. IZVOR RIZIKA – MIGRANTSKA KRIZA	26
4.1. Definiranje pojma migracije	26
4.2. Nastanak migrantske krize.....	27
4.3. Balkanska ruta.....	28
4.4. Analiza efekata migrantske krize na BiH	30
4.5. Utjecaj migrantske krize na sigurnost u BiH	31

4.6. Djelovanje Granične policije na probleme izazvane migrantskom krizom	34
4.7. Pojam readmisije.....	36
5. INTERPRETACIJA REZULTATA ISTRAŽIVANJA.....	37
5.1. Definiranje populacije i uzorka.....	37
5.2. Opis istraživanja.....	37
5.3. Presentacija rezultata istraživanja.....	38
5.4. Dokazivanje postavljenih hipoteza	58
5.5. Preporuke za dalja istraživanja	62
6. ZAKLJUČAK.....	63
LITERATURA	65
POPIS SLIKA.....	69
POPIS TABELA.....	70
POPIS GRAFIKONA.....	72
PRILOG	73

UVOD

Ljudska sigurnost je osnova života. Samo ako je čovjek siguran, može u velikoj mjeri napraviti dobre rezultate. Međutim, nova vremena, globalizacija, nemiri na svjetskoj razini doveli su do toga da cijeli svijet se mjenja, kako u smislu moći i financija, tako i u demografskom smislu. Stoga se dešavaju brojne migracije, koje mjenjaju lice i naličje planete Zemlje.

Rad koji je pred nama sastoji se od više poglavlja od kojih je prvo poglavlje uvodno. Na osnovu prvog poglavlja stiže se utisak o ostatku rada. U ovom dijelu se pojašnjava predmet i problem istraživanja, ciljevi i hipoteze istraživanja, metode istraživanja, te se predstavlja okvirna struktura rada.

U drugom poglavlju govori se o tome šta predstavlja Granična policija. U ovom dijelu govori se o tome koje su obaveze i zadaci Granične policije, koja su to zaštitna sredstava koja koriste uposlenici Granične policije, koji je zakonski osnov rada Granične policije, te kako izgleda struktura Granične policije u Bosni i Hercegovini.

Naredno, treće poglavlje u radu prezentira pojam sigurnosti (ili bezbjednosti), te predstavlja koji je to teorijski osnov ovakvog istraživanja. Nadalje, prezentira koji su to izvori rizika u savremenom društvu, te govori o tome koji je odnos Granične policije prema samom riziku.

Kao jedan od izvora rizika pominje se i migrantska kriza, o čemu će se posebno govoriti u poglavlju broj četiri. U ovom dijelu se definiše pojam migracija, te se govori o tome kako je nastala migrantska kriza. Dalje, govori se o analizi efekata migrantske krize u BiH, a posebno o utjecaju migrantske krize na sigurnost građana.

U petom poglavlju se nalaze rezultati empirijskog istraživanja, koji uključuju definiranje populacije, opis istraživanja, kao i prezentaciju rezultata, dokazivanje postavljenih hipoteza te preporuke za dalja istraživanja.

Na samom kraju rada nalaze se zaključna razmatranja, te popis slika, tabela, grafikona, kao i prikaz anketnog upitnika koji je korišten prilikom istraživačkog postupka.

1. TEORIJSKO – METODOLOŠKI OKVIR

1.1. Predmet istraživanja

Ilegalne migracije predstavljaju jedan od najvećih problema današnjice. Kroz ovakve vrste dešavanja na međunarodnoj, ali i lokalnoj sceni, vidljivo je da se narušava sigurnost u državama, kao i ekonomski i politički, te svaki drugi oblik razvoja država. Kada je riječ o migracijama, sam fenomen nije nepoznat, te je postojao od najranijih vremena nastanka i razvoja ljudske civilizacije. Također, ilegalne migracije su tema koja je i u prošlim vremenima bila prisutna. No, u današnjem, modernom vremenu, vremenu globalizacije i modernih tehnologija, pojava velike količine ilegalnih migracije je veoma opasna. Uz navedeno, ilegalne migracije ukazuju na sve veću opasnost za građane, i sve manji stupanj povjerenja građana prema nadležnim institucijama, koje treba da se bave ovom problematikom.

Ilegalni migranti mogu na više načina ugroziti sigurnost stanovništva u državi. Ovdje se prije svega misli: životno ugroziti, ugroziti u imovinskom, ljudskom ili nekom drugom smislu. U vezi s navedenim, opasnosti su, dakle, brojne. Stoga, građani zasigurno očekuju bolji i ažurniji rad svih sudionika u društvu, kako bi se, zahvaljujući aktivnostima koje poduzimaju, smanjio stupanj ilegalnih kretanja u društvu.

Glavni predmet istraživanja u radu jeste stupanj povjerenja građana Bosne i Hercegovine u institucije Granične policije i njihov predan rad, u pogledu ilegalnih migracija.

1.2. Problem istraživanja

Kada se govori o povjerenju, ovaj pojam oslikava prvenstveno svijest građana, mišljenje i stav, o gorućem problemu ilegalnih migracija. U tom kontekstu Granična policija ima veoma važnu ulogu koja mora biti prepoznata od strane javnosti, te u velikoj mjeri stavljena na određeni pijedestal, koji joj pripada. Značaj povjerenja u nadležne institucije je veliki. Društvo u jednoj državi će biti sigurno progresivnije, proaktivnije i produktivnije, ako je i stupanj povjerenja prema nadležnim institucijama, a posebno onima iz oblasti sigurnosti, veći. U radu će objediniti, odnosno oslikati javno mnijenje o temi ilegalnih migracija, i načinu rada Granične policije. Ovakav oblik istraživanja sprovesti će se anketnim putem, na reprezentativnom uzorku, a konačni rezultati istraživanja bit će prikazani tabelarno, te grafičkim i deskriptivnim putem. Osnovna istraživačka

metodologije podrazumijeva upotrebu sljedećih metoda: analiza, sinteza, indukcija, dedukcija, komparativna metoda te statistička metoda.

Na bazi ovakvog, sveobuhvatnog istraživanja, omogućit će se uvid u stav građanstva prema gorućem problemu društva, a to su ilegalne migracije. Zahvaljujući rezultatima koji se dobiju, te zaključcima i preporukama, ukazat će se na određene, potencijalne, nedostatke Granične policije, te će se rasvijetliti rješenje ovog problema u budućnosti.

Granična policija je jedan od ključnih faktora sigurnosti. Bez policije, a posebno one Granične, nije moguće zamisliti pojam sigurnosti u praksi. Iz tog razloga je važno diskutirati o ovoj temi, istu istraživati, iznalaziti rješenja i potencijalni prostor za poboljšanje stanja. Bosna i Hercegovina, ali i sve ostale države u okruženju, nailaze na posebne sigurnosne izazove koje sa sobom donose talasi migrantske krize. Riječ je o jednoj od najvećih kriza ikada zabilježenih na prostoru Europe, a ona se ogleda i u ljudskom, emotivnom, finansijskom i humanitarnom kontekstu, pored primarnog, sigurnosnog. Stoga, izazovi koji se nalaze pred Graničnom policijom u ovom, modernom vremenu, su ogromni, te je neminovna jaka podrška države, kako bi se izdržao ogromni pritisak s kojim se suočavaju nadležne službe. U cijeloj priči o migrantskoj krizi, neophodno je analizirati stav građana o sigurnosti, povjerenju, stabilnosti sistema i njihovo suočavanje s migrantima.

Potrebno je ispitati stupanj sigurnosti građana Bosne i Hercegovine, iz njihove lične perspektive, kako bi se govorilo o određenom iskoraku naprijed, i kako bi se unaprijedio standard života. Pored navedenog, neminovno je analizirati i ispitati trenutno stanje, ljudske i materijalne resurse Granične policije, te na bazi te analize planirati dalje korake, postupanja i unaprjeđenja. Kroz rad će se analizirati teorijski osnova, koji se odnosi na sigurnost i sigurnosni sistem, migrante i migrantsku krizu i postavke Granične policije u BiH i drugim državama. Empirijski dio rada se odnosi na istraživanje stava građana o sigurnosti, te o migrantskoj krizi, te istraživanje stava nadležnih službi o sigurnosnom problemu.

Na bazi komparacije rezultata istraživanja s dva reprezentativna uzorka, dobiti će se prikaz realnog stanja sigurnosti u bh društvu. Također, na bazi istog, dati će se preporuke za dalji rad nadležnih službi. Osnovni cilj rada je dati prijedloge za unaprjeđenje rada Granične službe, odnosno dati prijedloge za podizanje stupnja kvaliteta života ljudi u BiH, uz uvažavanje svih aspekata koji se odnose na ljudska prava i pomoć migrantima koji su u potrebi.

1.3. Ciljevi istraživanja

Osnovni ciljevi istraživanja su:

- pojmovno odrediti migracije i vrste migracija;
- pojmovno odrediti migrante, precizirati njihove rute, načine putovanja i djelovanja;
- analizirati odgovor BiH na migrantsku krizu;
- analizirati stupanj povjerenja građana u rad nadležnih institucija zaduženih za sigurnost građana;
- ispitati stav građana o svojoj ličnoj sigurnosti;
- dati preporuke za dalja istraživanja.

1.4. Hipoteze istraživanja

Generalna hipoteza rada glasi:

„Stupanj nesigurnost građana BiH determinirana je organizacijsko-funkcionalnim stanjem države na jednoj i organizacijom sustava unutarnje sigurnosti na drugoj strani.“

Pomoćna hipoteza br. 1:

„Granična policija BiH treba da aktivnije prati ulazak ilegalnih migranata u BiH“

Pomoćna hipoteza br. 2:

„Granična policija BiH treba da bude bolje opremljena u tehničkom smislu.“

Pomoćna hipoteza br. 3:

„Povjerenje građana u nadležne institucije bi bilo veće ukoliko bi migranti bili sklonjeni sa ulice i transformirani u korisne članove društva“

1.5. Metode istraživanja

U radu će biti korišteno više različitih metoda, a neke od njih su:

- metoda analize – razlaganje određenog pojma na sastavne dijelove (razlaganje pojmova poput migracija i sigurnost na proste dijelove);
- metoda sinteze – sastavljanje više dijelova u jednu cjelinu (prikupljanjem empirijskih i teorijskih podataka kreirati će se novo znanje);
- metoda indukcije – kretanje od općeg ka pojedinačnom (kretanje od općih saznanja ka konkretizaciji novog znanja);

- metoda dedukcije - kretanje od pojedinačnog ka općem (donošenje općeg zaključka na osnovu prikupljenih podataka na određenom uzorku);
- komparativna metoda (poređenje novih saznanja)
- statistička metoda (metoda deskriptivne i inferencijalne statistike).

2. MJESTO I ULOGA GPBIH U SUSTAVU UNUTARNJE SIGURNOSTI BIH

U ovom dijelu rada govoriti će se o tome kako je nastala policija, koji je razlog nastanka, kao i šta je to Granična policija, kako je definiramo i koji je njen osnovni smisao. Generalno, postoje četiri glavne teorije o nastanku policije, a to su:

- teorija o kontroli nereda,
- teorija o kontroli kriminala,
- teorija o kontroli klasnih sukoba,
- teorija o urbanoj disperziji (Bezdrob, 2018:58).

U nastavku će se više govoriti o Graničnoj policiji i njenom značaju u životu jedne države.

2.1. Osnovne obaveze i zadaci Granične policije

Granična policija predstavlja jedan od oslonaca moderne države. Može se reći da je glavni zadatak Granične policije profiliranje putnika. To podrazumjeva sljedeće (Orlić, Filipović, 2011:192):

- preliminarna procjena osobe,
- provjera isprave i baza podataka,
- intervju.

Uloga Granične policije ne razlikuje se mnogo od ostatka policijskih snaga, što podrazumjeva sljedeće: „Prevenција kriminaliteta kao jedna od temeljnih zadaća policije; policija mora biti stabilna i učinkovita i organizirana po uzoru na vojsku; policija mora biti pod kontrolom vlade; neophodna je razmjena informacija o kriminalu; raspored policijskih snaga mora biti napravljen prema vremenu i području; najvažnija kvaliteta policajca je samokontrola (tih i umjeren način postiže više učinka od nasilne akcije); dobar izgled policiji donosi poštovanje; odabir i obuka prikladnih osoba za policiju temelj je njene učinkovitosti; policija mora potpuno poštovati građane; suradnja s javnosti jača kad se uporaba sile smanjuje; policija mora pružati nepristranu primjenu zakona; tjelesna snaga koristi se kao posljednji izbor; policija je javnost i javnost je policija; policija predstavlja zakon; sjedište policije mora biti locirano tako da je lako dostupno javnosti; policajac mora biti zaposlen na temelju probnog rada; smanjenje kriminala i nereda pokazatelj je policijske učinkovitosti.” (Bratković, 2019:288).

Da bi Granični policajci kvalitetno obavljali radne zadatke, neophodno je i da budu adekvatno motivirani, obrazovani, zaštićeni i informirani, ali i tehnički i fizički spremni za sve izazove koje donosi taj posao. Stoga je značajno da postupak upošljavanja novih Graničnih policajaca bude javan, transparentan, da bude adekvatan, primjeren zakonu i okruženju, te stanju na tržištu rada.

Informiranost Graničnih policajaca je jedan od ključnih kriterija njihovog dobrog obavljanja posla. Kada je riječ o informiranosti, ovo podrazumjeva prikupljanje informacija iz različitih oblasti, jer je policijski posao mulidisciplinaran. “Gotovo svakodnevno policijski službenici u obavljanju policijskih poslova stavljaju se u ulogu psihologa, sociologa, mirovnog posrednika, itd.” (Horvat, Vencl, Pušeljić, 2018:278). Važno je naglasiti da nemaju sve države graničnu policiju. Na primjeru, u EU postoji specifičan način čuvanja šengenskih granica, za što je zadužena posebna služba (Dragović, 2012:12). S druge strane, neke države koriste vojne resurse kako bi omogućile veći stepen sigurnosti za svoje građane, poput Slovenije (Novilist.hr, 2021).

2.2. Zaštitna sredstva Granične policije

Da bi Granična policija mogla adekvatno da obavlja svoje radne zadatke, neophodno je da ima odgovarajuću zaštitnu opremu. To podrazumjeva sljedeće (Matić, 2018:6):

- Osnovna policijska oprema na osobnom zaduženju,
- Osnovna policijska oprema na zaduženju u ustrojstvenim jedinicama Ministarstva unutarnjih poslova,
- Specijalna policijska oprema.

Ova oprema podrazumjeva zaštitu u vidu odjeće (kape, kombinezoni, hlače, cipele i sl.), ali i u vidu naoružanja, te u vidu posebnih tehničkih aparata kojima se omogućuje adekvatno obavljanje posla Graničnog policajca.

2.3. Zakonski osnov rada Granične policije BiH

U Bosni i Hercegovini rad Granične policije uređen je Zakonom o Graničnoj policiji (Sl. glasnik BiH, broj: 50/04, 27/07 i 59/09). U ovom Zakonu je definirano šta je to Granična policija, koje su njene nadležnosti, te gdje je njeno sjedište. „GPBIH je upravna organizacija u okviru Ministarstva sigurnosti BiH, s operativnom samostalnošću, osnovana radi obavljanja policijskih poslova vezanih za nadzor i kontrolu prelaska granice BiH, i drugih poslova propisanih zakonom. Sjedište GPBIH je u Sarajevu.“ (Zakon o graničnoj policiji Bosne i Hercegovine, Čl. 2 i 3.):

Osnovne nadležnosti Granične policije BiH su:

1. Provođenje odredbi Zakona o graničnoj kontroli, kako je propisano tim zakonom;
2. Provođenje odredbi Zakona o strancima, kako je propisano tim zakonom;
3. Sprečavanje, otkrivanje i istraživanje djela koja su propisana krivičnim zakonima u Bosni i Hercegovini kada:
 - a) su ta krivična djela usmjerena protiv sigurnosti državne granice ili protiv izvršenja poslova i zadataka iz nadležnosti GPBIH; ili
 - b) se ta krivična djela moraju goniti u skladu s odredbama o zloupotrebi javnih isprava koje služe kao dokaz identiteta, o putnoj ispravi i obavezi posjedovanja vize, te odredbama o kretanju i boravku stranaca i azilu ukoliko su počinjena prilikom prelaska granice ili su direktno vezana za prelazak državne granice; ili
 - c) ta krivična djela obuhvataju prijevoz robe preko državne granice čiji promet nije dopušten, robe bez službenog odobrenja ili u slučaju kršenja važeće zabrane, ukoliko je GPBIH dodijeljena dužnost nadziranja takvog odobrenja i zabrane na osnovu drugog propisa ili administrativnog sporazuma s organom odgovornim za takvo gonjenje.
4. Sprečavanje, otkrivanje i istraživanje drugih krivičnih djela na zahtjev nadležnog organa;
5. Sprečavanje, otkrivanje i istraživanje:
 - a) prekršaja koji su propisani Zakonom o nadzoru i kontroli prelaska državne granice, Zakonom o kretanju i boravku stranaca i azilu, te drugim zakonima, ili
 - b) drugih prekršaja na zahtjev nadležnog organa;
6. Pružanje policijske ispomoći organizacijskim jedinicama u sklopu Ministarstva sigurnosti u provođenju Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu i drugih važećih propisa iz ove oblasti.
7. Poduzima mjere zaštite zračnog civilnog prometa i sigurnosti prostorija zračnih luka u BiH;

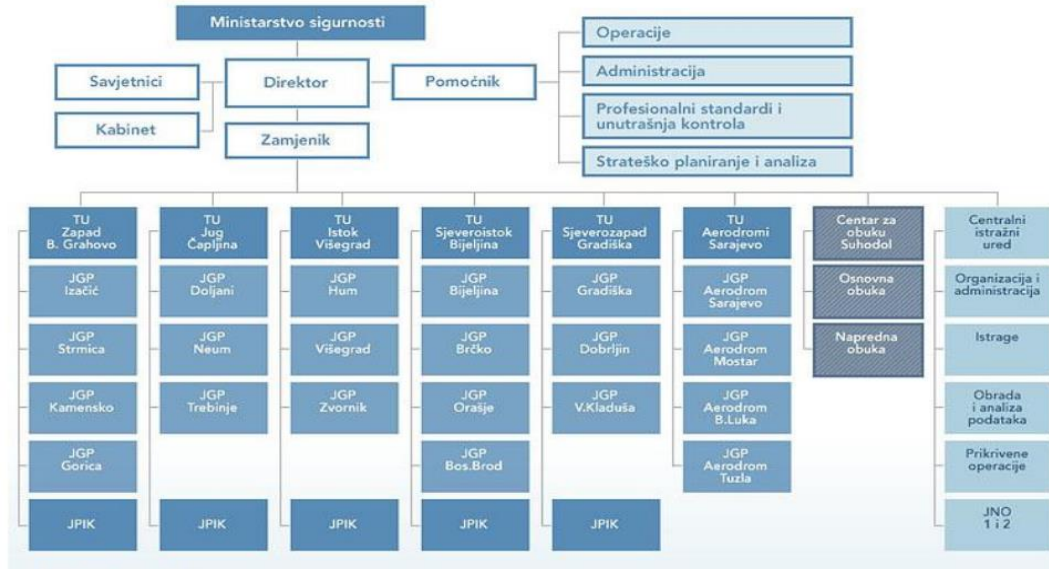
8. Osigurava svoje organizacijske jedinice od opasnosti;
9. Daje stručno mišljenje pravosudnim organima ili drugim institucijama na njihov zahtjev, a vezano za vjerodostojnost dokumenata koji su korišteni ili su se namjeravali koristiti za prelazak državne granice. Takvi dokumenti uključuju putne dokumente, dokumente za ličnu identifikaciju i bilo koje druge dokumente koji su vezani za kretanje osoba, vozila ili roba preko državne granice.
10. Izvršava i druge poslove propisane zakonom i drugim propisom. (Zakon o graničnoj policiji Bosne i Hercegovine, Čl. 7.)

2.4. Struktura Granične policije u Bosni i Hercegovini

Granična policija Bosne i Hercegovine nastala je 2000 godine. Osnvni cilj osnivanja Granične policije bio je zaštita državne granice. Zahvaljujući ovoj policiji, omogućen je veći stepen sigurnosti svih građana u Bosni i Hercegovini. Te godine je kreiran i Zakon o Graničnoj policiji Bosne i Hercegovine, na insistiranje tadašnjeg visokog predstavnika u Bosni i Hercegovini, Wolfganga Petrischa. Zahvaljujući njegovom angažmanu, kreiran je dakle, pravni osnov za funkcioniranje Granične policije, prema državnom zakonu, a to je jedan od značajnijih iskoraka u novijoj povijesti države. U skladu sa svojim ovlaštenjima, koja su osigurana zakonom, Granična policija BiH u proteklim godinama radila je posvećeno na kreiranju boljeg, kvalitetnijeg i sigurnijeg ambijenta u Bosni i Hercegovini. Izazovi koji su stavljeni pred ovu instituciju u državi su brojni, a jedan od najvećih jeste onaj koji se odnosi na migrantsku krizu, koja je u proteklim godinama postala globalni problem. Jako veliki broj migranata, pokušava ilegalno preći državnu granicu, i upravo kroz Bosnu i Hercegovinu proći dalje, do država Evropske Unije. To je veliki izazov za BiH jer upravo zbog toga Granična policija ima problem više u osiguravanju Bosne i Hercegovine kao sigurnog mjesta (Mrkaljević, 2021:117).

Kao što je ranije rečeno, Granična policija BiH uređena je zakonom, odnosno njeno djelovanje i angažman. Ista djeluje u sastavu Ministarstva sigurnosti BiH, ali sa isključivom operativnom samostalnošću. U ostvarivanju svojih poslova i zadataka GP saraduje s drugim policijskim i sigurnosnim organizacijama i organima u BiH kao i Graničnim i sigurnosnim organizacijama u inostranstvu. Djeluje u okviru svojih šest regionalnih terenskih ureda, u čijem sastavu je 26 lokalnih organizacionih jedinica. Granična policija upošljava 2.202 uposlenika od predviđenog broja od oko 2.500 policijskih službenika. Sjedište Granične policije BiH je u Sarajevu (Hadžović, Kržalić, Kovačević, 2013:35).

Slika 1. Organizacijska struktura Granične policije u BiH

Izvor: Hadžović D., Kržalić A., Kovačević A., “Pregled stanja u oblasti policije u Bosni i Hercegovini”, Centar za sigurnosne studije, Sarajevo, 2013., str. 47.

Na bazi prethodno predstavljene strukture, moguće je predvidjeti metodologiju rada Granične policije BiH, koja uključuje sljedeće komponente:

- identifikacija problema (izvora opasnosti – nesigurnosti);
- identifikacija rizika (i njegova kvantifikacija – ukoliko je moguće);
- interna reorganizacija – korištenje vlastitih resursa u cilju prevencije nastanka problema, odnosno preveniranje ugrožavanja bezbjednosti;
- završna analiza.

3. SIGURNOST U VRIJEME MIGRANTSKE KRIZE: IZAZOVI I RJEŠENJA

3.1. Pojam sigurnosti/bezbjednosti

Pojam bezbjednosti, čovjeka i njegovu zajednicu zaokuplja od njihovog postanka, a u modernim vremenima se počeo upotrebljavati u gotovo svim područjima ljudske djelatnosti. Međutim, pored toga, pojedini autori upozoravaju da je pojam bezbjednosti istovremeno jedan od najmanje objašnjenih pojmova, te je zbog toga, za njegovo razumijevanje neophodno proučavati temeljne kategorije tog pojma. Od njenog nastanka, a potom i ustanovljavanjem savremenog međunarodnog sistema država, kao i tokom čitavog razdoblja bipolarizma, stvarnost bezbjednosti je osvajana gotovo isključivo vojnim pojmovima, a glavni objekat i subjekat bezbjednosti bila je suverena država. Ključevi za dostizanje, očuvanje i unapređenje bezbjednosti na bilo kojem nivou i bilo kojih objekata bezbjednosti bili su, sledstveno tome, u rukama države. (Tanović, 2020:14) Pojam sigurnosti jechw je od najčešće upotrebljanih i najslablje objašnjenih pojmova u terminologiji, kako u svakodnevnoj vanjskopolitičkoj komunikaciji, tako i u teoriji međunarodnih odnosa. Sigurnost danas zauzima centralno mjesto u svim slojevima društvene zajednice, odnosno, kako Der Derian zaključuje, „nijedan drugi koncept u međunarodnim odnosima ne sadrži teorijsku određenost niti ovladava disciplinarnom moći sigurnosti“. (Nobilo, 1988:69).

Sigurnost je neophodan konstitutivni element svakog “dobrog društva”. Kao javno dobro (eng. public good), kao neisključiva i nerivalska vrijednost, sigurnost ima bitan utjecaj na društvene, gospodarske i političke procese. Politika definiranja referentnih objekata sigurnosti i izvora ugrožavanja je epistemološka konstrukcija koja uključuje proces subjektivizacije (tko koga ugrožava i kako) i pozicioniranje subjekata, odnosno određenje relacije između prijatelja i mete, ugroženog i onog tko ugrožava. (Bilandžić, 2017:343) Definisanje pojma nacionalna bezbjednost je, kao i određivanje značenja pojma bezbjednosti uopšte, veoma složen i zahtjevan posao. Stoga se, u određivanju jedne sveobuhvatne definicije pojma nacionalna bezbjednost, mora najprije poći od njegove semantičke sfere, tj. značenja riječi (termina) od kojih je u našem jeziku sačinjena ova sintagma, a zatim uzeti u obzir i porjeklo ovog izraza. Naime, termin nacionalna bezbjednost predstavlja sintagmu, odnosno kovanicu od dva izraza, pridjeva nacionalna i imenice bezbjednost. (Ivanović, 2017:193) Sustav sigurnosti kao integralna djelatnost svakog društva uključuje skup subjekata i njihovih akcija u miru, vanrednim situacijama i u ratu. Svi subjekti sigurnosti međusobno su povezani na osnovu jedinstvenih načela pravnog poretka zemlje. Međutim, u pokušaju određenja pojma "sistem sigurnosti", mora se poći od određenja sadržaja i obima pojma

sigurnosti kao funkcionalne sredine ukupnih društvenih napora usmjerenih na opstanak i razvoj društva i zajednice. Sigurnost je, u konceptualnom smislu, toliko sporna da nije moguće pronaći jedinstveno naučno jezgro oko njenog značenja. (Kržalić, Purišević, Alispahić, 2018:61). O pojmu sigurnosti govorio je i autor Smajić M., koji opisuje sigurnost u modernom, savremenom okruženju, kroz sljedeće alineje, kao karakteristike savremenog društva:

1. Stvaranje novih nacionalnih država koje imaju pretežito heterogenu etničku strukturu stanovništva; porast nacionalizma, ksenofobije i patriotizma;
2. Novi val demokratizacije svijeta kao globalni proces;
3. Policentrična struktura svijeta, transnacionalni (nedržavni) akteri i njihova moć utjecaja na nacionalne i nadnacionalne odnose;
4. Redefiniranje koncepta sigurnosti (multisektorski pristup, regionalni sigurnosni kompleks), stvaranje i jačanje nadnacionalnih sigurnosnih struktura;
5. Pojava novih sigurnosnih prijetnji (političke, ekonomske, vojne, tehnološke) koje nadilaze nacionalno-suverene teritorije i sve više destabiliziraju političke elite slabih država, što može biti generator političkih, ekonomskih i sigurnosnih kriza;
6. Pitanje daljnjeg vojno-političkog egzistiranja NATO-a u multipolarnom svijetu na jednoj, ali i djelovanja zajedničkog europskog sigurnosnog prostora na drugoj strani;
7. Nove regionalne sigurnosne pojave i procesi (Sjeverna Afrika, Bliski Istok, Sirija) i njihove ekonomske, sigurnosne i političke posljedice u svijetu.” (Smajić, 2017:157).

Ključni zadatak koji se postavlja pred državu, saglasni su realisti i neorealisti, jest ostvarivanje nacionalnih interesa. Međutim, zastupnici dviju teorijskih paradigmi se ne slažu u pogledu sadržaja nacionalnih interesa. Realisti u prvi plan stavljaju interes za osvajanje moći, a neorealistima je ključni nacionalni interes sigurnost (Smajić M., Seizović Z., Turčalo S., 2017:14).

3.2. Teorijski osnov istraživanja sigurnosti

Kategorija nacionalne sigurnosti poznata je, ali i istraživana preko 80 godina. O njoj je govorio W. Lippmann još davnih četrdesetih godina dvadesetog stoljeća, koji definira nacionalnu sigurnost na sljedeći način: “nacija je sigurna kada ne mora žrtvovati svoje legitimne interese radi izbjegavanja ulaska u rat i kada ih je sposobna, ako je izazvana, očuvati vođenjem rata”. (Majstorović, 2016:163)

Ipak, osobna sigurnost, odnosno sigurnost svakog čovjeka oduvijek je bila ispitivana. Riječ je o pojmu koji odražava i osobnu slobodu i sigurnost da ista neće biti ugrožena. Može se reći da je pojam sigurnosti star koliko i ljudski rod. U prilog tome govore brojni teksovi antičkih pisaca, filozofa i historičara, najvećih mislilaca tog vremena. Oni govore o tome kako je svijet nesigurno mjestu, u kojem najmanje važnosti se zapravo pridaje ljudskom životu.

„U tim djelima mogu se pronaći brojni podaci, razmišljanja i ocjene o ratu i miru, odnosno o vještini ratovanja i vojnoj snazi kao vječitom imperativu i uslovu opstanka država, a također i o stanju unutrašnje bezbjednosti i mjerama koje su preduzimane ili ih treba preduzimati da se to stanje unapredi i država bude iznutra trajna i stabilna. Najveći napredak u shvatanju bezbjednosti ostvaren je u vreme Rimske imperije, kada se smatralo da bezbjednost postoji ako su osigurani mir na granicama i u zemlji, uživanje slobode i stabilnost vlasti.” (Milosavljević, 2014:99) Nakon osamdesetih godina XX stoljeća dolazi do određenih premještanja fokusa i mogle su se očekivati promjene i unutar siguronosnih studija kao akademske discipline. Međutim, nakon terorističkih napada na SAD, dolazi do velikih sukoba među teoretičarima sigurnosti. Na jednoj strani su tradicionalisti koji se zalažu za jačanje konvencionalnih siguronosnih instrumenata i granica država zbog povećanog osjećaja straha i građana i vlasti. Sa druge strane, su teoretičari kritičari načina na koji je Amerika terorističku prijetnju pretvorila u globalni rat protiv terorizma. (Korajlić, 2017:237)

3.3. Pojam rizika

Rizik je vjerojatnost nastanka nekog nepovoljnog ili štetnog događaja, koju je moguće odrediti i izmjeriti, odnosno općenito, statistički modelirati. (Sabolić, 2013:206). Rizik predstavlja određenu opasnost, neizvjesnost, gubitak, dakle neki budući, neizvjestan događaj. (vtsnis.edu.rs, 2021)

Vrste rizika su:

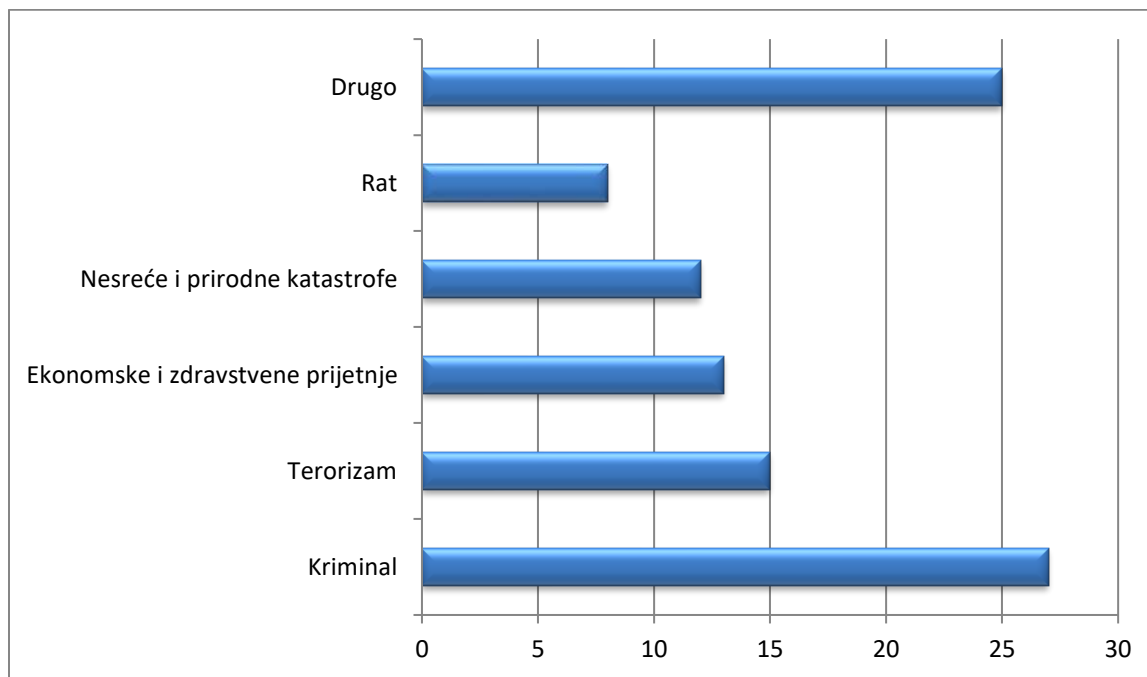
- Financijski (s financijskim posljedicama) i nefinancijski,
- Statički (prisutni bez obzira na promjene u gospodarstvu) i dinamički,
- Osnovni (nevezani za osobu) i posebni (pojedinačna odgovornost),
- Jasni i osigurivi - osobni - životno osiguranje, - imovinski - direktni i indirektni gubici, - odgovornosti – nenamjerne štete i propusti drugih,
- Špekulativni (postoji vjerojatnost i gubitka i dobitka) – kockanje, klađenje, investicije.
- Strateški - najčešće vezano uz strategiju poduzeća, ali i osobnu, mogu imati teške posljedice, kao npr. propast poduzeća ili osobni bankrot,
- Poslovno – financijski – oni koji utječu na posao i financije (kao npr. tržišni i kreditni),
- Programsko – projektni – slaba definiranost (svrhe, opsega posla, termina, troškova, i sl.), previše projekata, vanjski suradnici, nekvalitetna komunikacija, nedostatak podrške višeg rukovodstva, itd.,
- Operativni – greške upravljanja, računalna greška, ljudska greška, greška u procesu i proceduri,
- Tehnički – novi proizvodi, nove tehnologije, greška u konstrukciji, materijal,
- Vanjski – politički, lokalna zajednica, utjecaj dioničara,
- Zaštita okoliša – dozvole, promjena uvjeta okoline, nedostatak stručnjaka po nekom pitanju zaštite okoliša, lokalna zajednica,
- Organizacijski – gubitak značajnog osoblja, dodatne potrebe osoblja, čekanje odobrenja, nedostatak vremena za kvalitetno planiranje, promjena prioriteta, nerazumljivost (procedure, odgovornosti). (Mance, 2018:2)

3.4. Izvori rizika u suvremenom okruženju

U prethodnom periodu mnogi autori su se bavili istraživanjem izvora rizika u suvremenom okruženju. Istraživanja su se vršila kako bi se na bolji način moglo razumjeti šta je to što uzrokuje narušavanje sigurnosti u jednoj državi, odnosno u jednom društvu. Jedno od istraživanja

sprovedeno je u Kanadi, od strane grupe naučnika i istraživača, a uzorak je obuhvatao čak jedanaest država. Na narednom grafikonu biti će predstavljeni rezultati istraživanja.

Grafikon 1. Izvori rizika – Kanadska studija

Izvor: Autor rada prema Mihalinić M., "Suvremena sigurnost, novi rizici i razvoj preventivnih modela kriznog upravljanja u Republici Hrvatskoj", Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti, 2020., str. 64.

Istraživanjem je utvrđeno da u 11 analiziranih država, smatra se da je najčešći izvor rizika u suvremenom okruženju pojava kriminala i terorizma, dok građani u analiziranim državama najmanje strahuju od pojave rata, kao potencijalnog izvora nesigurnosti, nemira i nesreće.

Jedno od važnijih istraživanja je i ono koje je napravila Europska organizacija za istraživanje, Ergomas (www.ergomas.ch, 2021), na temu izvora rizika, ili opasnosti, u državama Europske Unije. Rezultati istraživanja ukazali su na to da su najčešći izvori rizika sljedeći:

- slabo gospodarenje;
- ugrožavanje životne sredine;
- zaostajanje u znanosti i tehnologiji;
- prirodne nesreće;
- rasprodaja društvenog bogatstva;
- tehnološke nesreće;
- kriminal;
- socijalni nemiri i
- vojna ugrožavanja.

Istraživanjem rizika, odnosno potencijalnog izvora opasnosti u kontekstu jedne države, bavio se i Svjetski ekonomski forum. Ovim istraživanjem su sv potencijalni globalni rizici svrstani u pet osnovnih kategorija, a to su:

- socijetalni,
- tehnološki,
- ekonomski,
- ekološki i
- geopolitički.

Rezultati istraživanja pokazali su da rizici s najvećim intenzitetom zabrinutosti u narednom desetljeću nisu više usmjereni prema zaštiti fizičkog opstanka države, odnosno da nisu više u geopolitičkom području već su usmjereni prema drugim područjima. Ta druga područja obuhvaćaju socijetalne, ekološke i tehnološke rizike. Socijetalni rizici sa najvećim intenzitetom zabrinutosti u narednih deset godina su neadekvatno snabdijevanje pitkom vodom, nestašica hrane, migracije, neplanska urbanizacija. Klimatske promjene, prirodne katastrofe, katastrofe izazvane ljudskim djelovanjem ekološki su rizici sa najvećim intenzitetom zabrinutosti, dok su cyber napadi, zlouporaba tehnologija i slom kritičkih informacijskih infrastruktura tehnološki rizici koji prednjače s obzirom na intenzitet zabrinutosti. Razvidno je da više nije prioritet zaštita države u kontekstu primjene vojne sile, već razvoj sigurnosne kulture s naglaskom na elemente ranjivosti društva, na vojnoj, društvenoj, političkoj, ekonomskoj i ekološkoj dimenziji. Sve te promjene

nastale uslijed procesa globalizacije ukazuju da se događa transformacija rizika bilo prirodnog ili antropogenog podrijetla koji su kvalitativno drugačiji od prijašnjih oblika rizika (Mihalinić, 2020:64).

Tabela 1. Vrste i oblici rizika

Rizici u „predrizičnim“ društvima	Rizici u suvremenim društvima
Osobni – pogađali manje grupe ljudi	Opći – imaju posljedice za čitavo čovječanstvo
Lokalni karakter	Globalni karakter (makro rizici)
Kratkotrajnost, prolaznost,	Dugotrajnost
Vidljivost, manifestnost	Nevidljivost, latentnost
Cjelovitost – odjednom, u cjelini su se realizirali	Raspršenost – njihovi efekti se manifestiraju na difuzan i fragmentiran način

Izvor: Mihalinić M., “Suvremena sigurnost, novi rizici i razvoj preventivnih modela kriznog upravljanja u Republici Hrvatskoj”, Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti, 2020., str. 64.

3.5. Odnos Granične policije prema riziku

Kada se u vezu dovode dvije varijable, Granična policija i rizik, logičan odnos ove dvije varijable trebao bi da bude obrnutoproporcionalan. Dakle, što je veća i jača aktivnost Granične policije, to je rizik manji za sve građane unutar države. S druge strane, što je aktivnost, rad i djelovanje Granične policije manje ili slabije, rizik po narušavanje sigurnosti građana je veći.

Kroz prethodni period, došlo je do razvoj određenih kriterija, načina razmišljanja i ocjenjivanja kako i kada je veći ili manji rizik za određeno naselje, ili određeno mjesto, u slučaju određenih, nezakonitih migracija, ili nekih nelegalnih prelazaka granice. Razvijeni kriteriji pomažu uposlenicima Granične policije da lakše i efikasnije identificiraju područja na kojima se događaju određeni problemi, te ih upućuju gdje da djeluju. O tome će se više govoriti u narednoj tabeli.

Tabela 2. Indikatori rizika za Graničnu policiju

Indikator rizika	Ocjena rizika
Prohodnost područja (mogućnost brzog pristupa Graničnoj crti)	ne postoje prepreke koje bi utjecale na prohodnost područja, odnosno brzinu kretanja kroz područje (uredno održavana travnata površina, postojanje prometnice uz liniju zaštite državne granice i drugo) – visoki rizik kretanje kroz područje je moguće bez pomagala, ali je vrlo sporo (velika udaljenost od prometnih pravaca, oranica i drugo) – srednji rizik
Preglednost područja	kretanje kroz područje nije moguće bez tehničkih pomagala (more, duboke rijeke, jezera, neprohodno močvarno područje, gusta neprohodna šuma, minirano područje, litice i slično) – niski rizik osmatrano područje je potpuno ili većinom nepregledno i omogućava prikriveni prilazak perimetru – visoki rizik osmatrano područje je djelomično pregledno – srednji rizik osmatrano područje je potpuno ili većinom pregledno – niski rizik
Blizina naseljenog mjesta	naseljeno mjesto je u neposrednoj blizini – visoki rizik

Postojanje frekventnih prometnih pravaca	naseljeno mjesto ili njegovi dijelovi su u pojasu do 5 km od linije zaštite državne granice – srednji rizik
	naseljeno mjesto je od linije zaštite državne granice udaljeno više od 5 km – niski rizik
	analizirana zona je direktno povezana s frekventnim prometnim pravcima – visoki rizik
	frekventni prometni pravci nalaze se na udaljenosti do 5 km od analizirane zone – srednji rizik
	frekventni prometni pravci nalaze se na udaljenosti većoj od 5 km od analizirane zone – niski rizik
Kontinuitet prepreke	prepreka ne postoji cijelom dužinom zone ili njenim najvećim dijelom – visoki rizik
	prepreka postoji parcijalno – srednji rizik
	prepreka postoji cijelom dužinom zone ili njenim najvećim dijelom – niski rizik
Vrsta prepreke	pogodna za savladavanje – visoki rizik
	savladavanje je otežano, ali ne do te mjere da treba koristiti pomagala – srednji rizik
	savladavanje nije moguće bez pomagala – niski rizik

Izvor: Autor rada prema Vrđuka A., „Primjena operativne analize rizika kod zaštite državne granice na kopnu“, Policijska sigurnost, godina 23., broj 3., 2014., str. 227.

4. IZVOR RIZIKA – MIGRANTSKA KRIZA

U ovom dijelu rada biti će predstavljena migrantska kriza, no prije toga, biti će pojašnjeni osnovni pojmovi kao što su migracije i migrant. U posljednjem dijelu ovog poglavlja poseban osvrt će se napraviti na utjecaj migrantske krize na Bosnu i Hercegovinu.

4.1. Definiranje pojma migracije

Migracije predstavljaju svaku promjenu boravišta neke osobe. (Halvadžija, 2019:15) Migracije u velikoj mjeri mogu da utječu na međunarodnu sigurnost. U prvom dijelu ovog poglavlja će se definirati migracije i tipovi migracija, a zatim će se konkretnije opisati međudnos migracija i međunarodne sigurnosti. Migracija (latinski: migratio: selidba) podrazumjevaju promjenu mjesta boravka jedne osobe ili više ljudi. Razlikuju se sljedeći tipovi migracija:

- Emigracija - odseljavanje stanovništva;
- Imigracija - doseljavanje stanovništva.

Uzroci migracija mogu biti:

- a) prirodni – epidemije, vremenske nepogode, katastrofe,...
- b) društveni – ratovi, politička nestabilnost, vjerska netrepeljivost,...
- c) ekonomski – glad, siromaštvo, težnja za boljim uslovima života..

Posljedica migracija jeste prvenstveno promjena u prostornom razmještanju stanovništva, odnosno gomilanje stanovništva u gradovima i industrijskim područjima, dok na drugoj strani sela gube stanovništvo.

Vrste migracija:

1. unutrašnje i vanjske,
2. konačne i privremene,
3. dobrovoljne i prisilne,
4. ekonomske i neekonomske (bs.wikipedia.org, 2021).

4.2. Nastanak migrantske krize

U posljednje vrijeme najaktualnija je, i najpoznatija, migrantska kriza koja je pogodila Europu, dolaskom migranata iz arapskih zemalja. Taj val, koji je zatekao i Europsku Uniju nepropremljenom, može i itekako utječe na međunarodnu sigurnost.

Migrantska i izbjeglička kriza nastala je kao posljedica “arapskog proljeća”, vala demonstracija protiv vlasti u zemljama sjeverne Afrike i Bliskog istoka, a intenzivirana je tijekom sukoba u Siriji. Zbog nesigurnosti, uništavanja i siromaštva, tisuće izbjeglica iz Eritreje i Somalije, Afganistana, Iraka i posebno Sirije, napustile su svoje domove i preko Turske, Jordana, Libanona i Iraka, potom preko Balkana krenule ka Njemačkoj i skandinavskim zemljama, kao i u pravcu Francuske i Velike Britanije, u potrazi za azilom. Izbjeglička kriza prerasla je u humanitarnu, s obzirom da je samo u Turskoj u 2015. godini broj sirijskih izbjeglica dosegao 2,6 milijuna. To je zemlje domaćine dovodilo u opasnost u sigurnosnom, društveno-političkom i ekonomskom smislu. Ova najznačajnija migrantska kriza od Drugog svjetskog rata izazivala je podjele unutar Europske unije zbog neslaganja oko zajedničkog odgovora na pitanje kako je riješiti na najbolji način, a time pokazala i domete Europske unije. Europskoj uniji su upućene kritike da je u migrantskoj krizi provodila “jednostranu i eurocentričnu politiku koja je bila u suprotnosti sa njenom retorikom o uzajamno korisnom partnerstvu sa trećim zemljama koje treba da posluži kao primjer uravnotežene i sveobuhvatne međunarodne suradnje zasnovane na principu solidarnosti” (Simić. 2021:15). Postojeća izbjeglička kriza zapravo je sinergija ranijih radnih migracija iz nerazvijenih dijelova Mediteranskog bazena prema EU i bijega od ratom uzrokovane nesigurnosti u dijelu arapskih zemalja Mediterana i Podсахarske Afrike. Za sve ove zemlje karakterističan je veliki prirodni priraštaj i periodu od tridesetak godina od 1980.godine svaka od njih je udvostručila broj stanovnika. Sada je u tim zemljama evidentan veliki udio mladog i nezaposlenog stanovništva. Naime, spor ekonomski rast, praćen naglašenim tehničko-tehnološkim zaostajanjem za zemljama Evropske unije, rezultirao je natprosječnom nezaposlenošću mladih, u prosjeku većom od 25%, dok je u Egiptu i Tunisu taj udio je veći i kreće se oko 30%. Obzirom da je javni sektor u tim zemljama slovio kao glavni poslodavac, većina mladih koji nisu bili politički aktivni, nije mogla naći posao, te je rješenje traženo u migracijama prema zemljama Evropske unije, sa fokusom na mediteranske države. Izbjeglička kriza potencirana je ratovima u arapskim zemljama Mediterana. Objektivno posmatrano, Evropska unija je posredno inicirala te procese, jer je ekonomsko stanje u tim zemljama pogoršano nakon 2008.godine i ekonomske krize u zemljama EU, što je i bio

razlog pada izvoza na tržište EU, koje je i najveći najznačajnije tržište mediteranskih i općenito arapskih država. Isto tako, stanje je dodatno pogoršavano dugoročnim zahtjevima za reformama po mjerilima Evropske unije, po principu "više za više", što znači više reformi sistema po ukusu EU⁹⁸, više trgovinske razmjene s EU. Pored toga, liberalizacija na domaćem tržištu na osnovu sporazuma o slobodnoj trgovini s EU (FTA) i zahtijevane privredne reforme, praćene smanjenjem socijalnih mjera, samo su otežale stanje u tim mediteranskim zemljama. Tako je praksa državnog subvencionisanja hrane i goriva postala teško održiva, što je bio jedan od generatora protesta, uz korupciju i nesposobnost vladajućih krugova da se nosi s tadašnjom ekonomskom situacijom. Takva situacija je u Libiji, Siriji i Jemenu dovela do razgradnje i raspada države i proces tranzicije u ovim zemljama nije bio postepen, nego je sve rezultiralo ratom i državnim udarima.

4.3. Balkanska ruta

Balkanska ruta je trasa kojom su, posebice 2015., stotine tisuća izbjeglica s Bliskog istoka došle do Zapadne Europe (DW, 2021). Veliki migracijski val, tzv. "migracijska kriza", koji je 2015. godine iznenada "zapljusnuo" granice Europske unije (EU) iz smjera Balkana (po procjenama oko milijun ljudi), iz Turske, Grčke, Makedonije i Bugarske, preko Srbije, EU je dočekala potpuno nespremna u pogledu jedinstvenog političkog odgovora, održivosti Schengenskog sporazuma o slobodi kretanja, učinkovitosti pravnih rješenja u vezi registriranja, prihvata i tretmana azilanata i izbjeglica, materijalnog zbrinjavanja ljudi, socijalne i zdravstvene zaštite, socijalne inkluzije, itd (Bobić M., Šantić D., 2012:222). Hrvatska se suočila sa velikim brojem migranata kada se uspostavilo da je Balkanska ruta sigurnija od one na Mediteranu te su postojale veće šanse za jednostavnijim prolaskom do krajnjih odredišta. Veliki broj migranata iz Afrike također je iskoristio otvaranje Balkanske rute te se, lažno predstavljajući, uputio preko Turske prema Europskoj uniji. To je otvorilo prostor krijumčarskim lancima koji su vrlo dobro povezani sa ostalim kriminalnim organizacijama za njihovo nezakonito djelovanje i prebacivanje kretanja što je i Europol potvrdio (Jović D., 2020:14). Od januara 2018. godine, više od 23.000 migranata, među kojima je veliki broj izbjeglica, prošli su kroz zemlju. Većina ih nastoji doći do EU. Snažnija i dinamičnija migracija je uočljiva u Unsko-sanskom kantonu na sjeverozapadu BiH, u gradovima duž granice sa Hrvatskom. Veliki broj migranata koji su ostali u zemlji, nedovoljan broj skloništa i surovi zimski uvjeti, predstavljaju ozbiljan izazov za malu zemlju sa ograničenim smještajnim i finansijskim kapacitetima. Oko 5.000 migranata, koji trenutno borave u BiH, izloženi su

višestrukim socijalnim rizicima. Teško ostvaruju pristup pitkoj vodi, hrani i osnovnoj zdravstvenoj zaštiti (Eda, 2021).

4.4. Analiza efekata migrantske krize na BiH

Bosna i Hercegovina je postala nova izbjeglička ruta, a država, uglavnom, nema odgovor na pitanje šta uraditi sa sve većim prilivom lica iz Sirije, Iraka, Avganistana itd. Migrantska kriza sve više postaje dugoročni bezbjednosni izazov, rizik i prijetnja, a migracije koje istaknuti intelektualci zovu preseljenje naroda, predstavljaju složen demografski fenomen (mjenja se demografska slika Evrope) sa višestrukim društveno-ekonomskim, političkim i kulturnim uzrocima i posljedicama. Migrantska, izbjeglička kriza, postala je i veliki izazov za institucije Bosne i Hercegovine, domaće sigurnosne službe, policijske organizacije i agencije te različite nevladine organizacije, a i građane u cjelini. Taj izazov je tim veći imajući u vidu složenost dejtonske Bosne i Hercegovine kao državne zajednice dva entiteta, distrikta Brčko i tri konstitutivna naroda kod kojih je nizak stupanj dijaloga, tolerancije, etničkog povjerenja, a i veoma nizak stupanj odgovornosti i povjerenja u političke elite (Vejnović, Radišić, -,288).

Koordinacijsko tijelo za pitanja migracija u Bosni i Hercegovini je uspostavljeno Odlukom o formiranju Koordinacijskog tijela za pitanja migracija u Bosni i Hercegovini (Službeni glasnik BiH, broj 10/13 od 11.02.2013), kao stalno tijelo zaduženo za koordiniranje aktivnosti između nadležnih institucija koje se bave pitanjima migracija i azila u Bosni i Hercegovini. U sastav Koordinacijskog tijela imenovani su rukovodeći državni i policijski službenici iz Ministarstva sigurnosti (Služba za poslove sa strancima, Granična policija BiH, Državna agencija za istrage i zaštitu, Sektor za imigraciju i Sektor za azil), Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH (Sektor za emigraciju i Sektor za izbjeglice, raseljene osobe, readmisiju i stambenu politiku) i Ministarstva vanjskih poslova (Sektor za međunarodno-pravne i konzularne poslove). Predsjednik Koordinacijskog tijela je ministar sigurnosti. Koordinacijsko tijelo za pitanja migracija u Bosni i Hercegovini je u 2016. godini održalo 4 sastanka. Na sastancima Koordinacijskog tijela je razgovarano o konkretnim temama koje su u nadležnosti ovoga tijela, vršena je razmjena informacija između predstavnika institucija koje provede migracijsku politiku, praćena je primjena legislative s ciljem kontinuiranog usklađivanja pravnog sistema u Bosni i Hercegovini u ovoj oblasti s međunarodnim pravom i *acquis standardima* koji se odnose na oblasti imigracija i azila, te poduzeto niz aktivnosti na provedbi Strategije u oblasti migracija i azila i Akcijskog plana za razdoblje 2016.-2020. godina. U procesu reformi migracijskog sistema u Bosni i Hercegovini, nakon što je u 2015. godini usvojen Zakon o strancima (Službeni glasnik BiH” broj 88/15, 2015.), u 2016. godini je usvojen i na snagu stupio Zakon o azilu (Službeni glasnik BiH“ broj 11/16, 16/16, 2016.) čime je u potpunosti zamijenjen raniji Zakon o kretanju i boravku stranaca i azilu, kojim se

uređivala oblast imigracija i azila u Bosni i Hercegovini. Koordinacijsko tijelo je u kontinuitetu sagledavalo cjelokupnu situaciju u oblasti migracija i azila, poticalo i osiguravalo interresornu suradnju između relevantnih institucija koje se bave poslovima migracije i azila, te vršilo procjene budućih migracijskih kretanja i nadležnim institucijama predlagalo mjere za unaprjeđenje migracijske politike. Sukladno potrebama za pokretanje aktivnosti i projekata u oblasti migracija i azila od interesa za BiH, na sastanke Koordinacijskog tijela su pozivani predstavnici domaćih i međunarodnih institucija, a u izvještajnom razdoblju posebno se ističe sastanak na kojem je razgovarano o raspoloživim fondovima Švicarske i EU- IPA 2017 vezano za projekte u oblasti migracija i azila i Strategiji partnerstva u migracijama Švicarske- Zapadni Balkan 2016-2019 koja se realizira s partnerima iz Švicarske agencije za međunarodnu suradnju i razvoj (SDC) (Izvještaj o radu Koordinacijskog tijela za pitanja migracija u BiH za 2016 godinu, str. 1.)

Kada se govori o migrantskoj krizi, u BiH se time bavi Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine, koje u svojoj strategiji koja je na snazi od 2016 – 2020, ima sljedeće principe:

- A. Princip zakonitosti - podrazumijeva kako država ima obvezu uspostaviti niz uzajamno povezanih mjera i aktivnosti za efikasno upravljanje migracijama tako što će se povećati dobrobiti, i za migrante i za državu, uz istodobno smanjenje nezakonitih migracija i trgovine ljudima;
- B. Princip sigurnosti države i njezinih građana - predviđa osiguranje zaštite i mogućnost brzog djelovanja službi nadležnih za sigurnost u slučajevima nezakonitih migracija ili većih migracijskih kretanja;
- C. Princip integracije - prema kojemu kroz senzibiliziranje javnosti i aktivniju ulogu vladinog i nevladinog sektora treba osigurati okruženje koje će doprinijeti integraciji stranaca u društvo;
- D. Princip međunarodne suradnje - sukladno kojemu treba osigurati dijalog i suradnju sa zemljama podrijetla kao i s trećim državama, kako bi se vanjska politika Bosne i Hercegovine, u dijelu koji se odnosi na migracije, usuglasila i povezala s ciljevima migracijske politike. (Ministarstvo sigurnosti BiH, „Strategija u oblasti migracija i azila i Akcijski plan za razdoblje 2016-2020. godina, Sarajevo, 2016., str. 6.)

4.5. Utjecaj migrantske krize na sigurnost u BiH

Iako je prethodno navedeno kako migrantska kriza je započela 2015. godine, a njeni puni efekti osjetni su od 2018. godine u Bosni i Hercegovini, evidentno je da i nakon toliko dugo vremena,

još uvijek nije došlo do razriješenja situacije sa migrantima, koji se nalaze u konstantnoj potrazi za boljom budućnosti. Migrantska kriza je izazov za domaće političare i vlasti u Bosni i Hercegovini. S obzirom na to da je Bosna i Hercegovina jedna od najsiromašnijih država u Evropi, ona nema efikasan sistem i plan za dugotrajno zbrinjavanje migranata, činjenično nema kapacitete za njihov smještaj (Albinović, 2018:49). S obzirom na neuvjetan brojnih kampova u kojima su migranti bili smješteni u Bosni i Hercegovini (kamp u Hadžićima, kamp Lipa, Bira) (europa.ba, 2021), evidentno je da migranti nisu samo humanitarni, nego i sigurnosni problem. U BiH trenutno se nalazi preko 30.000 migranata (globalanalitika.com, 2021). Stoga je značajno da Granična policija BiH radi na rješavanju problema izazvanih migrantskom krizom. Granična policija BiH je od ključnog značaja za provjeru dolazećih migranata i izbjeglica i za identifikovanje potencijalnih žrtava trgovine ljudima. Međutim, Ministarstvo sigurnosti BiH nije dalo jedinstvene instrukcije o pravilnoj proceduri prilikom pristupa i provjere migranata. Ovo može oslabiti sposobnost ove institucije da efikasno identificira potencijalne žrtve među migrantima i izbjeglicama (OSCE, 2020:6).

Također, u javnosti je stvorena slika o opasnosti koja proizilazi iz ilegalnih migracija, migrantske krize i samih migranata, što potvrđuju i naredne slike (novinski natpisi). Oni samo svjedoče o tome kako je sigurnosna situacija u BiH na veoma niskoj razini te kako je potrebno djelovati bolje i aktivnije.

Slika 2. Novinski natpisi i naslovi vezano za migrantsku krizu i sigurnost

The image shows three screenshots of news articles. The top screenshot is from Jutarnji list, featuring a headline in bold: **'Migrante u BiH treba smjestiti u kampove na ulazu u zemlju kako bi se lakše upravljalo krizom'**. Below the headline, it says 'Ministar je pojasnio da je Hrvatska stajalište o promjeni smještanja migranata iznijela na sastanku Vijeća za vanjske poslove EU'. The article is dated 18.08.2020. Below the text is a large yellow and blue graphic.

The middle screenshot is from Al Jazeera, with the headline: **Krajina i migranti: Tri godine 'između' Sarajeva i Brisela**. It includes a photograph of a makeshift migrant camp with people sitting on the ground in a dilapidated building.

The bottom screenshot is from Večernji.ba, with the headline: **Policajci i uposlenik IOM-a povrijeđeni u incidentu u migrantskom kampu kod Sarajeva**. It features a photograph of police officers and an IOM worker at night in a camp setting.

Izvor: <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/migrante-u-bih-treba-smjestiti-u-kampove-na-ulazu-u-zemlju-kako-bi-se-lakse-upravljalo-krizom-15047462>; <https://www.paragraf.ba/dnevne-vijesti/18082020/18082020-vijest2.html>; <https://balkans.aljazeera.net teme/2020/11/17/krajina-i-migranti-tri-godine-izmedu-sarajeva-i-brisela>; <https://www.slobodnaevropa.org/a/incident-u-migrantskom-kampu-bla%20u-j-kod-sarajeva/31060344.html>; <https://www.vecernji.ba/vijesti/priliv-migranata-moze-dovesti-do-narusavanja-sigurnosne-situacije-u-federaciji-1381874/galerija-407137?page=1> (01.07.2021.)

Na osnovu prethodnih podataka, može se vidjeti kako je sigurnosna situacija u Bosni i Hercegovini veoma narušena, te da je vrijeme da se ista poboljša. Unutar istraživačkog dijela, i

prilikom empirijske analize podataka, može se vidjeti kako i u kojoj mjeri građani imaju povjerenje u nadležne institucije, dakle o tom dijelu će se više govoriti u nastavku rada.

4.6. Djelovanje Granične policije na probleme izazvane migrantskom krizom

Granična policija BiH, nije posjedovala u početku aktivacije rute preko BiH, BiH se našla kao jedna od država preko čije teritorije je počeo da prelazi veći broj migranata, i to posebno od 2017. godine. Nakon što je ozbiljnije shvaćen problem aktivacije migrantske rute preko teritorija BiH, kao jedne od država koja se nalazi na granici sa Evropskom unijom, ulaganjem i finansiranjem aktivnosti BiH, posebno Granične policije BiH, od strane Evropske unije i drugih međunarodnih institucija, pojačanim aktivnostima na sprečavanju pokušaja nezakonitih ulazaka migranata u BiH, čiju populaciju u posljednjem vremenskom periodu čine muškarci mlađe starosne dobi, do cca 35 godina, veoma aktivne su postale organizovane kriminalne grupe, koje se bave krijumčarenjem ilegalnih migranata, čije kriminalne aktivnosti imaju i međunarodni karakter, pa se tako BiH i sigurnosne agencije, nalaze pred velikim izazovima, kada je u pitanju borba u suprotstavljanju ovom sigurnosnom problemu (Omerhodžić, Spasovski, 2018:124). Pripadnici GPBiH prema svim migrantima postupaju u skladu s međunarodnim humanitarnim pravom, ali trendovi povećanog broja obitelji na granici usložnjavaju rad policijskih službenika. U smjenama moraju biti službenice radi postupanja prema ženama, a sve češće su i hitne medicinske intervencije (granpol.gov.ba, 2021).

Neki od mehanizama koji može koristiti Granična policija BiH u cilju spriječavanja prekograničnog kriminaliteta su:

- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji GPBiH je osnovno sredstvo na bazi kojeg se dalje aktivnosti planiraju,
- Mobilne aplikacije namjenjene za praćenje / ili komunikaciju službenika;
- Mobilni čitači isprava;
- Elektronski dnevници događaja;
- Sistem interne kontrole i interne revizije;
- Prethodno uspostavljenu saradnju sa nadležnim tijelima susjednih država.

O radu Granične policije Bosne i Hercegovine najbolje svjedoče sljedeće tabele.

Tabela 3. Ukupan broj odbijenih ulazaka na granici BiH od 2010. do 2019. godine

Godine	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Odbijeni ulasci	3.514	3.830	2.998	2.079	1.987	2.432	2.243	2.313	1.853	2.342

Tabela 4. Nezakoniti prelasci granica u 2018. i 2019. godini koji su otkriveni

R.br.	Država	2018	2019	%
1.	Pakistan	941	1.193	26,78%
2.	Irak	509	1.029	102,16%
3.	Afganistan	636	936	47,17%
4.	Sirija	686	683	-0,44%
5.	Iran	818	516	-36,92%
6.	Maroko	72	174	141,67%
7.	Bangladeš	72	161	123,61%
8.	Alžir	53	160	201,89%

R.br.	Država	2018	2019	%
9.	Turska	56	144	157,14%
10.	Palestina	128	141	10,16%
11.	Nepoznato državljanstvo	-	137	-
12.	Egipat	1	124	12.300,00%
13.	Indija	46	120	160,87%
14.	Libija	220	86	-60,91%
15.	Tunis	26	61	134,62%
16.	Ostale zemlje	225	194	-15,98%
	Ukupno	4.489	5.859	30,52%

Tabela 5. Mjere poduzete prema ilegalnim stancima

R.br.	Vrsta mjere	2018	2019	%(2019/2018)
1.	Rješenja o otkazu bezviznog ili privremenog boravka	189	208	10,05%
2.	Rješenja o otkazu stalnog boravka	36	20	-44,44%
3.	Rješenja o otkazu bezviznog ili privr. boravka s protjerivanjem	17	34	100,00%
4.	Rješenja o protjerivanju	1.540	1.554	0,91%
5.	Rješenja o stavljanju stranca pod nadzor u Imigracijski centar	948	710	-25,10%
6.	Broj zaključka o dozvoli izvršenja rješenja o protjerivanju	3	3	0,00%
	Ukupno:	2.733	2.529	-7,46%

Izvor: Migracijski profil Bosne i Hercegovine za 2019. godinu, Ministarstvo sigurnosti BiH, str. 32.

4.7. Pojam readmisije

Jedna od često pominjanih opcija za migrante jeste readmisija. No, šta ona predstavlja? Po definiciji readmisija predstavlja prisilno ili dobrovoljno vraćanje lica koja neosnovano borave na teritoriji određene države u zemlje njihovog porijekla. U većini slučajeva riječ je o odbijenim tražiocima azila ali postoje i drugi slučajevi poput onih kojima je istekla viza i slično. Primjera radi za boravak u zemlji koja nije naša matična zemlja potrebna je viza koju dobijamo za određeni vremenski period, a nakon isteka tog perioda u slučaju da lice još uvijek boravi u zemlji obavlja se deportacija kojom se dato lice vraća u svoju matičnu zemlju (Veliki riječnik, 2021).

Po sporazumima o readmisiji u 2017. godini prihvaćeno je 1.485 bosanskohercegovačkih državljana. Od toga po osnovu sporazuma o readmisiji u kojima je provjeru identiteta i državljanstva BiH vršio Sektor za imigraciju Ministarstva sigurnosti BiH ili postupao sukladno članku 6. Sporazuma između BiH i Europske zajednice o readmisiji osoba koje borave bez dozvole, odobreno je prihvaćanje za 994 državljana BiH. Usporednom analizom podataka evidentno je da je 491 osoba izravno vraćena Graničnoj policiji BiH bez prethodne najave Sektoru za imigraciju Ministarstva sigurnosti BiH (Ministarstvo sigurnosti, 2017:27).

5. INTERPRETACIJA REZULTATA ISTRAŽIVANJA

U ovom dijelu rada će se predstaviti rezultati empirijskog istraživanja.

5.1. Definiranje populacije i uzorka

Populacija istraživanja označavala je građane Bosne i Hercegovine, dok je uzorak obuhvatao 100 građana Bosne i Hercegovine, koji su izrazili kroz pripremljen anketni upitnik, svoje stavove u vezi sa sigurnosnom situacijom u Bosni i Hercegovini, osjećajem za osobnu sigurnost, kao i migracijama i migracijskoj politici Bosne i Hercegovine.

5.2. Opis istraživanja

Istraživanje je obavljeno putem pripremljenog anketnog upitnika, koji se nalazi u prilogu rada. Istraživanje je izvršeno dopisno (putem opcije Google Forms) ili ličnim anketiranjem građana BiH. Osnovne metode koje su korištene u pripremi anketnog upitnika su: hipotetičko deduktivna metoda, analiza, sinteza, komparativna metoda. Prilikom prezentacije rezultata istraživanja korištena je statistička metoda, a programi korišteni za obradu podataka su SPSS i MS Excell. Unutar anketnog upitnika nalaze se i filter pitanja, koja preciznije definiraju anketiranu skupinu.

5.3. Prezentacija rezultata istraživanja

1. Spol:

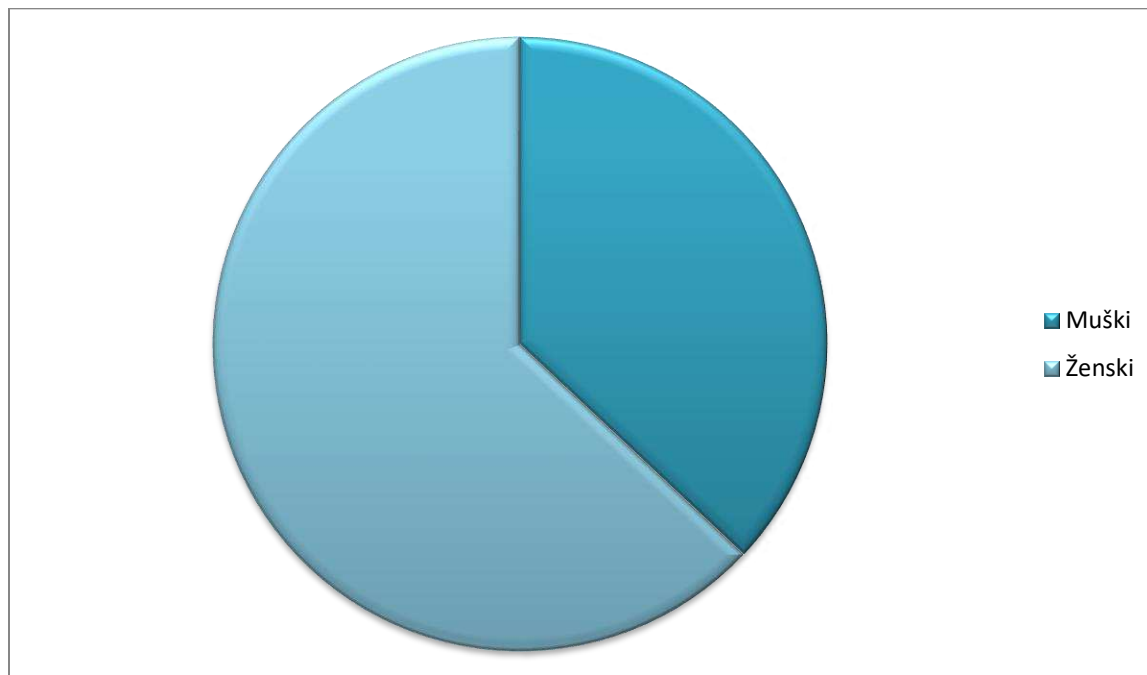
- a. Muški
- b. Ženski

Tabela 6. Spol ispitanika

Podaci	Broj odgovora	Procenat (%)
Muški	37	37%
Ženski	63	63%
Ukupno	100	100%

Izvor: Autor rada

Grafikon 2. Spol ispitanika

Izvor: Autor rada

Istraživanjem je utvrđeno da se u uzorku nalazi 37% muškaraca i 63% žene.

2. Godine:

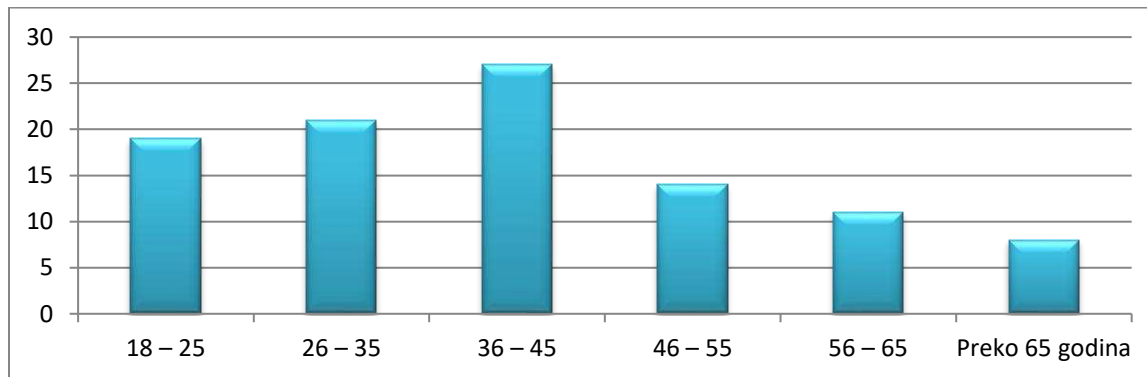
- a. 18 – 25
- b. 26 – 35
- c. 36 – 45
- d. 46 – 55
- e. 56 – 65
- f. Preko 65 godina

Tabela 7. Godine ispitanika

Podaci	Broj odgovora	Procenat (%)
18 – 25	19	19%
26 – 35	21	21%
36 – 45	27	27%
46 – 55	14	14%
56 – 65	11	11%
Preko 65 godina	8	8%
Ukupno	100	100%

Izvor: Autor rada

Grafikon 3. Godine ispitanika

Izvor: Autor rada

Najveći broj ispitanika se nalazi u kategoriji od 36 do 45 godina (27%), a najmanje je ispitanika koji su imali preko 65 godina (8%).

3. Obrazovanje:

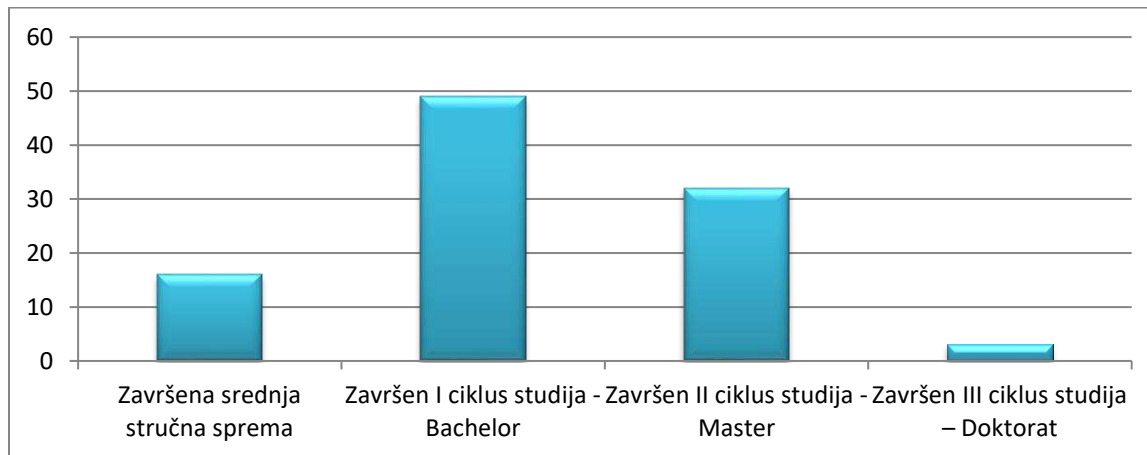
- a. Završena srednja stručna sprema
- b. Završen I ciklus studija - Bachelor
- c. Završen II ciklus studija - Master
- d. Završen III ciklus studija – Doktorat

Tabela 8. Obrazovanje ispitanika

Podaci	Broj odgovora	Procenat (%)
Završena srednja stručna sprema	16	16%
Završen I ciklus studija - Bachelor	49	49%
Završen II ciklus studija - Master	32	32%
Završen III ciklus studija – Doktorat	3	3%
Ukupno	100	100%

Izvor: Autor rada

Grafikon 4. Obrazovanje ispitanika

Izvor: Autor rada

Najveći broj ispitanika je završio I ciklus studija, dok se u uzorku nalaze samo tri osobe koje su završile III ciklus studija – Doktorski studij.

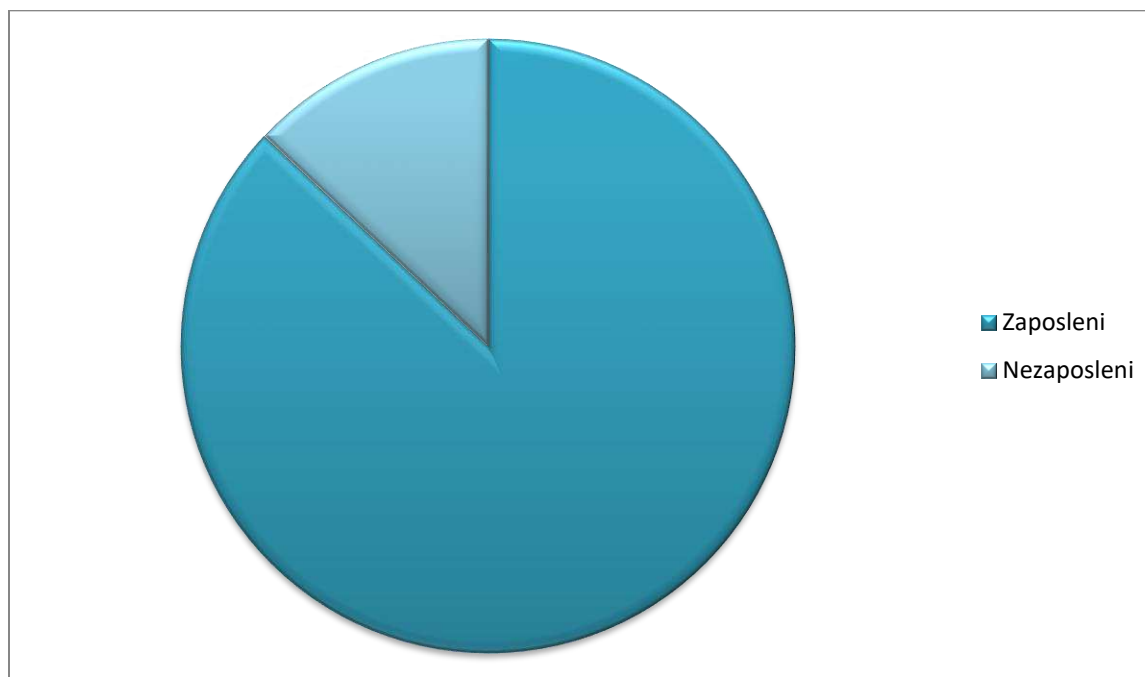
4. Da li ste trenutno:
- a. Zaposleni
 - b. Nezaposleni

Tabela 9. Zaposlenost ispitanika

Podaci	Broj odgovora	Procenat (%)
Zaposleni	87	87%
Nezaposleni	13	13%
Ukupno	100	100%

Izvor: Autor rada

Grafikon 5. Zaposlenost ispitanika

Izvor: Autor rada

Većina ispitanika u uzorku je zaposlena (87%), dok 13% njih trenutno nije u radnom odnosu.

5. Da li ste čuli za pojam „migracija“?

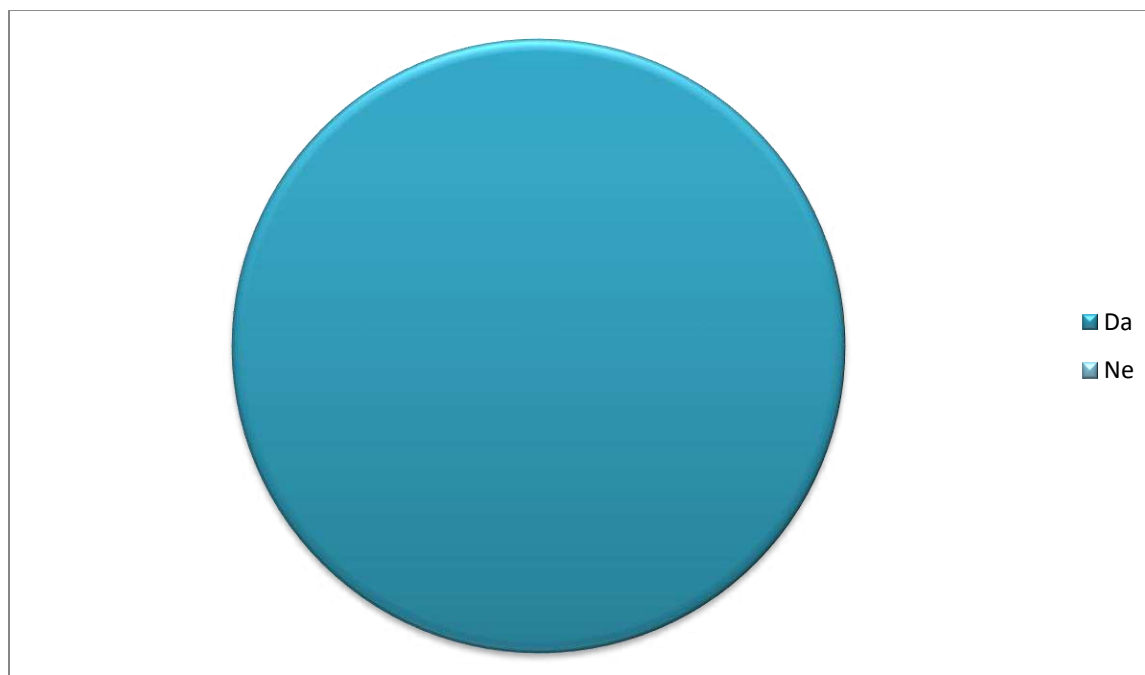
- a. Da
- b. Ne

Tabela 10. Pojam „migracije“

Podaci	Broj odgovora	Procenat (%)
Da	100	100%
Ne	0	0%
Ukupno	100	100%

Izvor: Autor rada

Grafikon 6. Pojam „migracije“

Izvor: Autor rada

Svi ispitanici u istraživačkom uzorku su barem jednom u životu čuli za pojam „migracija“, odnosno razumiju šta taj pojam označava.

6. Da li ste imali priliku sresti migrante u Vašem gradu?

a. DA

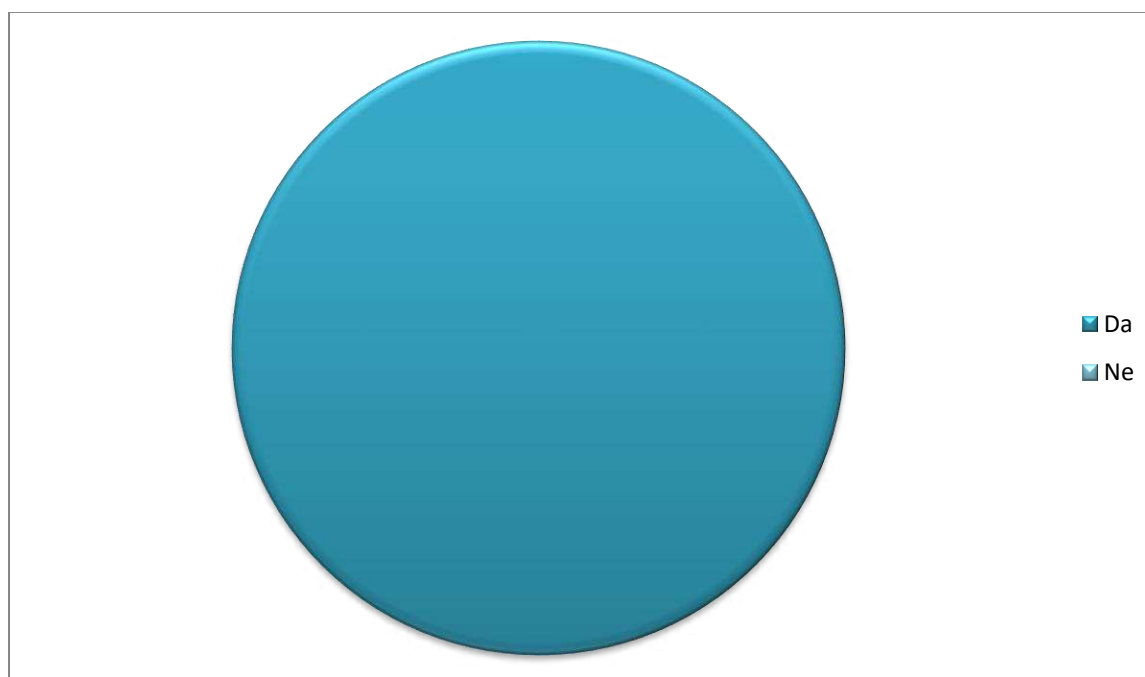
b. NE

Tabela 11. Susret sa migrantima

Podaci	Broj odgovora	Procenat (%)
Da	100	100%
Ne	0	0%
Ukupno	100	100%

Izvor: Autor rada

Grafikon 7. Susret sa migrantima

Izvor: Autor rada

Svi ispitanici u istraživačkom uzorku su imali priliku da se sretnu/ da vide migrante u svom gradu.

7. Gdje ste najčešće sreli migrante (možete odabrati više odgovora)?

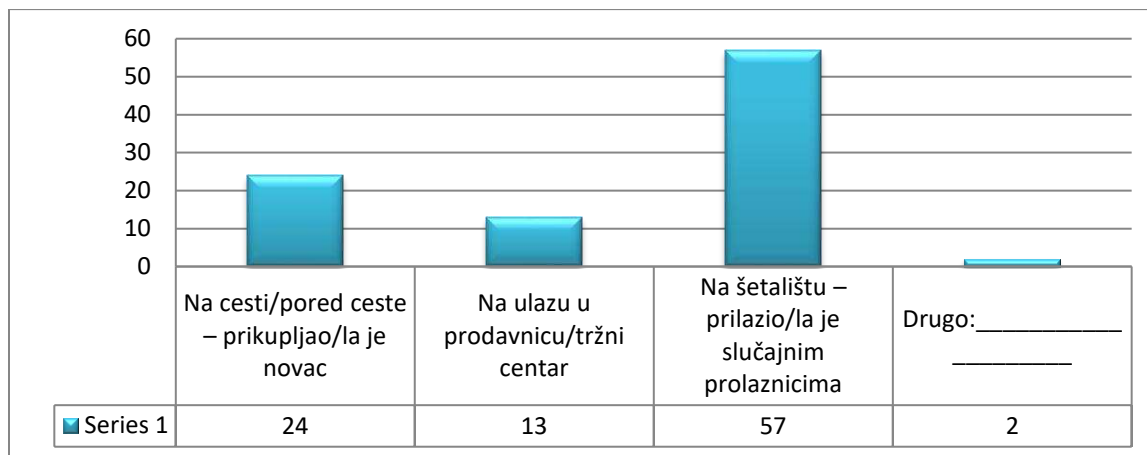
- a. Na cesti/pored ceste – prikupljao/la je novac
- b. Na ulazu u prodavnicu/tržni centar
- c. Na šetalištu – prilazio/la je slučajnim prolaznicima
- d. Drugo: _____

Tabela 12. Mjesto susreta sa migrantom

Podaci	Broj odgovora
Na cesti/pored ceste – prikupljao/la je novac	24
Na ulazu u prodavnicu/tržni centar	13
Na šetalištu – prilazio/la je slučajnim prolaznicima	57
Drugo: _____	2
Ukupno	100

Izvor: Autor rada

Grafikon 8. Mjesto susreta sa migrantom

Izvor: Autor rada

Najveći broj ispitanika je imao susret sa migrantima na šetalištima, gdje su prilazili prolaznicima. Također, jako veliki broj ispitanika je primjetio migrante na cesti/pored ceste; gdje su obično prikupljali novac.

8. Da li ste imali neugodne situacije sa migrantima:

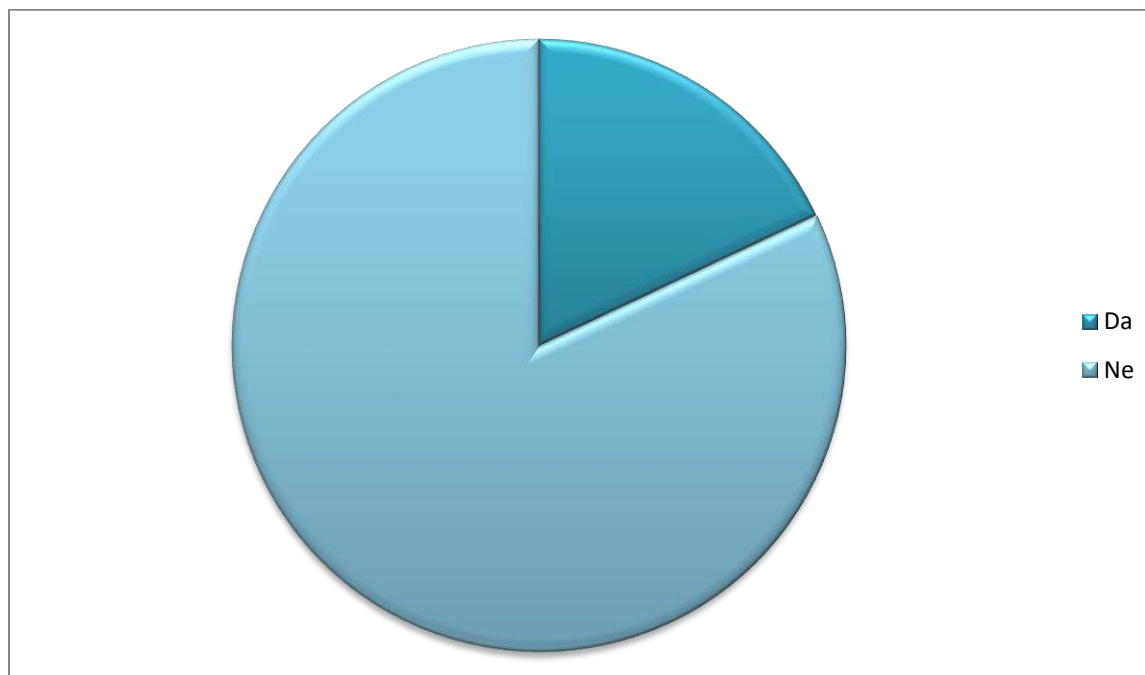
- a. DA
- b. NE

Tabela 13. Neugodna situacija sa migrantom

Podaci	Broj odgovora	Procenat (%)
Da	18	18%
Ne	82	82%
Ukupno	100	100%

Izvor: Autor rada

Grafikon 9. Neugodna situacija sa migrantom

Izvor: Autor rada

Čak 18 ispitanika je imalo neugodnu situaciju sa migrantom.

9. Ukoliko je Vaš odgovor na prethodno pitanje DA, opišite kakve neugodnosti su u pitanju:
- a. Dovikivao/la mi je, vrijeđao/la me je
 - b. Pokušao/la mi je uzeti torbu/novac/novčanik
 - c. Fizički me je napao/la
 - d. Seksualno me je uznemiravao/la
 - e. Drugo: _____

Tabela 14. Vrsta neugodnosti

Podaci	Broj odgovora	Procenat (%)
Dovikivao/la mi je, vrijeđao/la me je	7	39%
Pokušao/la mi je uzeti torbu/novac/novčanik	4	23%
Fizički me je napao/la	5	28%
Seksualno me je uznemiravao/la	1	5%
Drugo: _____	1	5%
Ukupno	18	100%

Izvor: Autor rada

Grafikon 10. Vrsta neugodnosti

Izvor: Autor rada

Najveći broj negativnih kontakata sa migrantima svodi se na verbalne neugodnosti (dovikivanje, vrijeđanje), no značajan je broj i fizičkih kontakata, koji se odnose na fizički napad, krađu ili pak seksualno uznemiravanje.

10. Da li se osjećate sigurno u Vašem gradu?

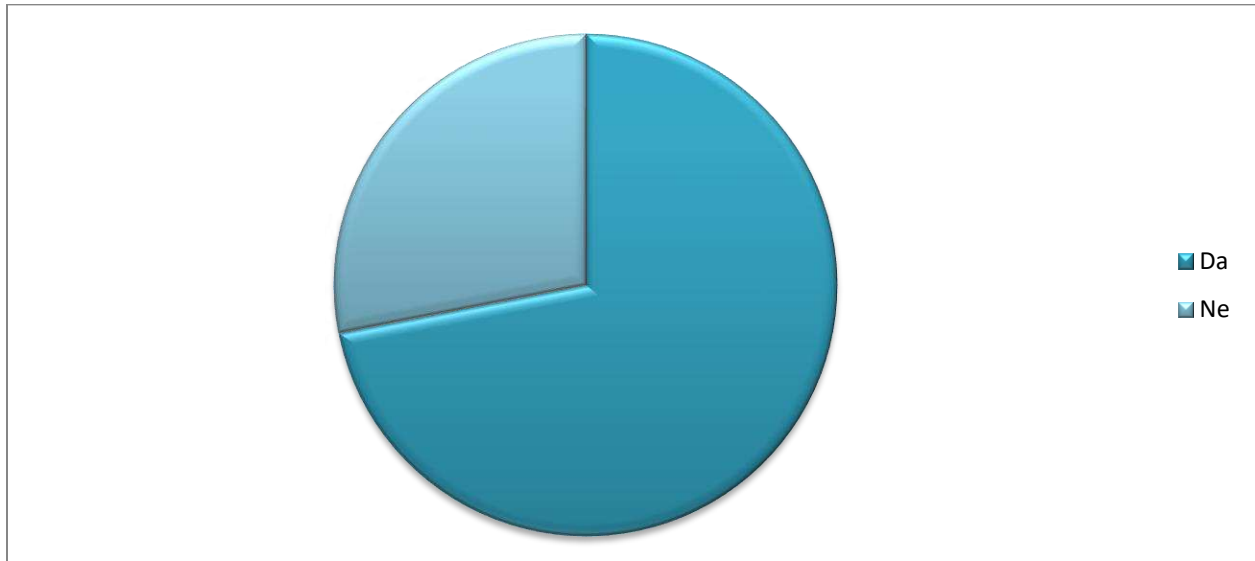
- a. Da
- b. Ne

Tabela 15. Pitanje sigurnosti

Podaci	Broj odgovora	Procenat (%)
Da	67	67%
Ne	33	33%
Ukupno	100	100%

Izvor: Autor rada

Grafikon 11. Pitanje sigurnosti

Izvor: Autor rada

Čak 33% ispitanika se ne osjeća sigurno u svom gradu, dok njih 67% se osjeća sigurnima.

11. Ko najviše doprinosi sigurnosti u Bosni i Hercegovini, prema Vašem mišljenju (odaberite samo jedan odgovor)?

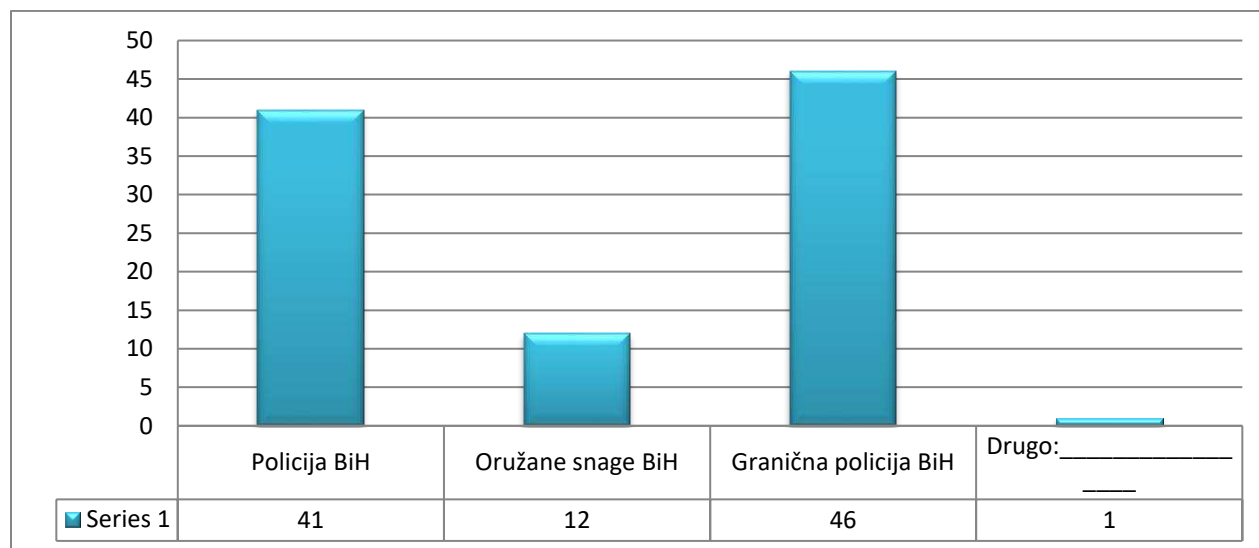
- a. Policija BiH
- b. Oružane snage BiH
- c. Granična policija BiH
- d. Drugo: _____

Tabela 16. Ko doprinosi sigurnosti u BiH?

Podaci	Broj odgovora	Procenat (%)
Policija BiH	41	41%
Oružane snage BiH	12	12%
Granična policija BiH	46	46%
Drugo: _____	1	1%
Ukupno	100	100%

Izvor: Autor rada

Grafikon 12. Ko doprinosi sigurnosti u BiH?

Izvor: Autor rada

Prema mišljenju građana Bosne i Hercegovine, pozitivnoj sigurnosnoj situaciji najviše doprinosi Granična policija BiH (46%) i Policija BiH (41%), a u najmanjoj mjeri Oružane snage BiH (12%).

12. Da li ste upoznati sa radom Granične policije BiH?

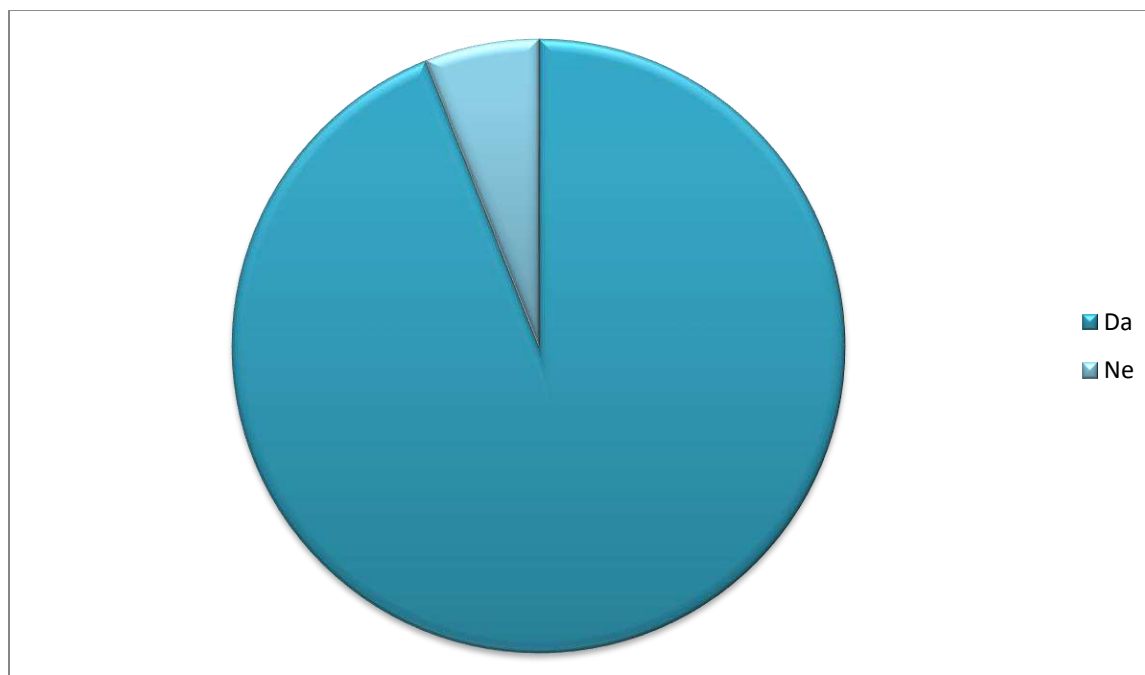
- a. Da
- b. Ne

Tabela 17. Rad Granične policije BiH

Podaci	Broj odgovora	Procenat (%)
Da	94	94%
Ne	6	6%
Ukupno	100	100%

Izvor: Autor rada

Grafikon 13. Rad Granične policije BiH

Izvor: Autor rada

Najveći broj ispitanika (94%) je već upoznat sa radom Granične policije BiH, dok njih 6% nije upoznato sa radom ove institucije u Bosni i Hercegovini.

13. Ukoliko je Vaš odgovor na prethodno pitanje Da, dajte svoj stav o radu Granične policije u sljedećoj tabeli. Tvrdnje koje se nalaze u Tabeli označite ocjenom od 1 do 5 na Likertovoj skali (1 je najlošija ocjena (Apsolutno se ne slažem sa tvrdnjom), 5 je najbolja ocjena (Apsolutno se slažem sa tvrdnjom)).

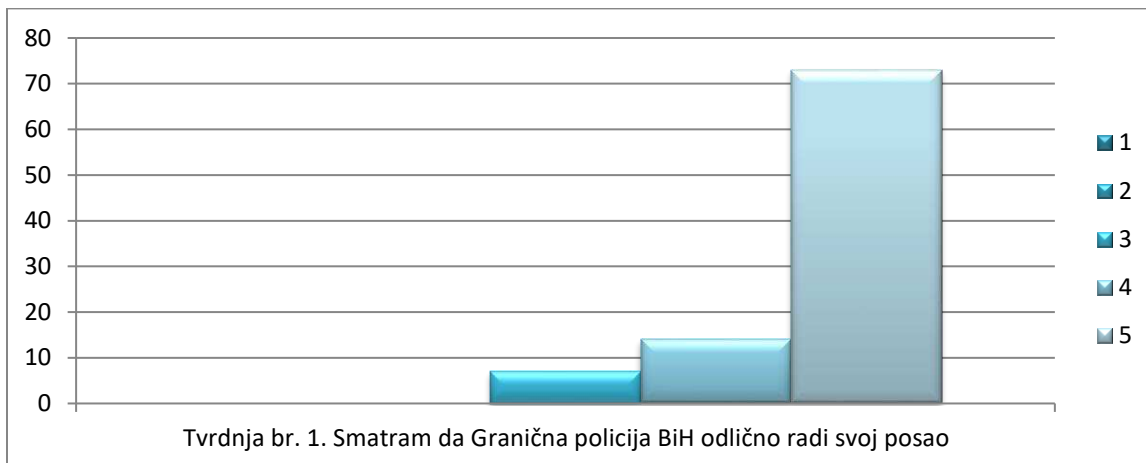
Tvrdnje	1	2	3	4	5
Smatram da Granična policija BiH odlično radi svoj posao.					
Smaram da je Granična policija BiH dobro reagovala u vremenu migrantske krize.					
Smatram da je Granična policija BiH najviše zaslužna za moju sigurnost.					
Smatram da Granična policija BiH treba da uposli još radnika, kako bi unaprijedila svoje djelovanje i podigla sigurnost na još veću razinu.					
Osjećam se nesigurno zbog pojave velikog broja migranata.					
Ilegalne migracije su dovoljno dobro praćene od strane Granične policije BiH.					
Migranti treba da budu skolnjeni sa ulica, da bi se građani osjećali sigurnije.					
Migranti treba da budu transformisani u korisne članove društva, da bi se građani osjećali sigurnije.					
Granična policije BiH je tehnički nedovoljno opremljena.					

Tabela 18. Tvrdnja br. 1. Smatram da Granična policija BiH odlično radi svoj posao

Tvrdnja	1	2	3	4	5	Σ
Smatram da Granična policija BiH odlično radi svoj posao.	0	0	7	14	73	4,70

Izvor: Autor rada

Grafikon 14. Tvrdnja br. 1. Smatram da Granična policija BiH odlično radi svoj posao

Izvor: Autor rada

Većina građana, čak 73 njih je tvrdnju „Smatram da Granična policija BiH odlično radi svoj posao“ označilo ocjenom 5, što podrazumjeva da imaju veliki stepen povjerenja u ovu instituciju u Bosni i Hercegovini.

Tabela 19. Tvrdnja br. 2. Smaram da je Granična policija BiH dobro reagovala u vremenu migrantske krize

Tvrdnja	1	2	3	4	5	Σ
Smaram da je Granična policija BiH dobro reagovala u vremenu migrantske krize	0	2	8	19	65	4,56

Izvor: Autor rada

Grafikon 15. Tvrdnja br. 2. Smaram da je Granična policija BiH dobro reagovala u vremenu migrantske krize

Izvor: Autor rada

Većina građana, čak 65 njih je tvrdnju „Smatram da je Granična policija BiH dobro reagovala u vremenu migrantske krize“ označilo ocjenom 5, što podrazumjeva da su građani BiH zadovoljni radom GP. Nije bilo odgovora sa ocjenom 1.

Tabela 20. Tvrdnja br. 3. Smatram da je Granična policija BiH najviše zaslužna za moju sigurnost

Tvrdnja	1	2	3	4	5	Σ
Smatram da je Granična policija BiH najviše zaslužna za moju sigurnost	1	12	15	18	48	4,06

Izvor: Autor rada

Grafikon 16. Tvrdnja br. 3. Smatram da je Granična policija BiH najviše zaslužna za moju sigurnost

Izvor: Autor rada

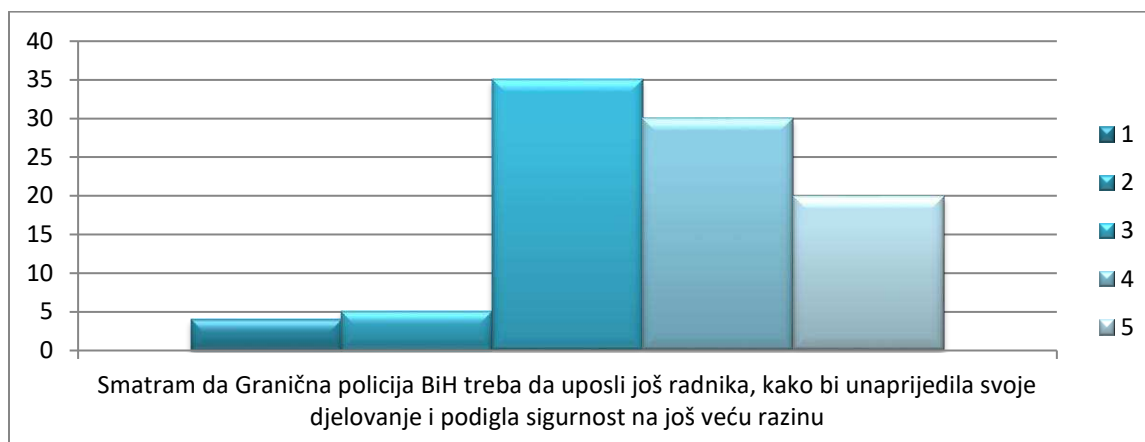
Većina građana, čak 48 njih je tvrdnju „Smatram da je Granična policija BiH najviše zaslužna za moju sigurnost“ označilo ocjenom 5. Ipak, rezultati na ovoj tvrdnji su polarizovani, pa tako je vidljivo da postoji čak 12 odgovora – ocjena 2, a čak 15 – ocjena 3.

Tabela 21. Tvrdnja br. 4. Smatram da Granična policija BiH treba da uposli još radnika, kako bi unaprijedila svoje djelovanje i podigla sigurnost na još veću razinu

Tvrdnja	1	2	3	4	5	Σ
Smatram da Granična policija BiH treba da uposli još radnika, kako bi unaprijedila svoje djelovanje i podigla sigurnost na još veću razinu	4	5	35	30	20	3,60

Izvor: Autor rada

Grafikon 17. Tvrdnja br. 4. Smatram da Granična policija BiH treba da uposli još radnika, kako bi unaprijedila svoje djelovanje i podigla sigurnost na još veću razinu

Izvor: Autor rada

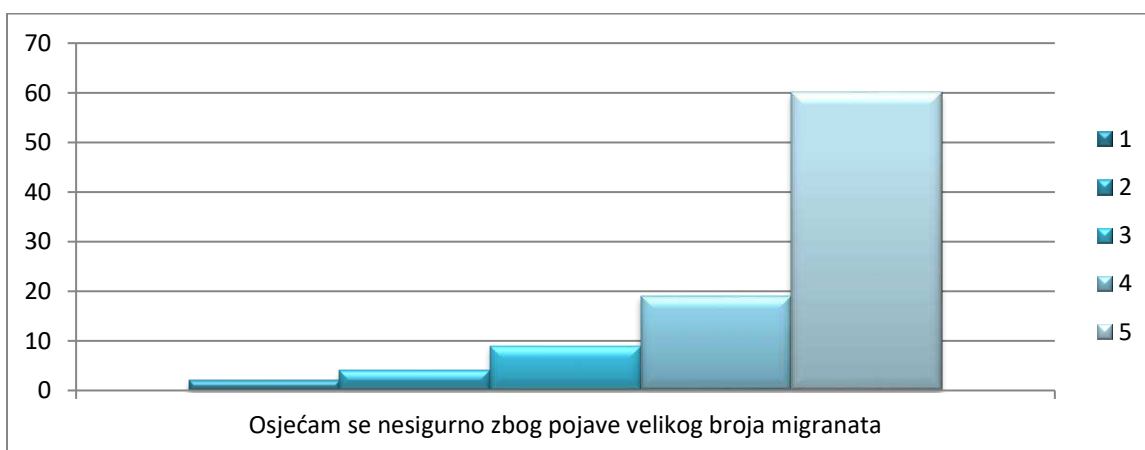
Većina građana, čak 35 njih je tvrdnju „Smatram da Granična policija BiH treba da uposli još radnika, kako bi unaprijedila svoje djelovanje i podigla sigurnost na još veću razinu“ označilo ocjenom 3. Ovakvi odgovori posljedica su velikog nepoznavanja strukture GP BiH među građanima.

Tabela 22. Tvrdnja br. 5. Osjećam se nesigurno zbog pojave velikog broja migranata

Tvrdnja	1	2	3	4	5	Σ
Osjećam se nesigurno zbog pojave velikog broja migranata	2	4	9	19	60	4,39

Izvor: Autor rada

Grafikon 18. Tvrdnja br. 5. Osjećam se nesigurno zbog pojave velikog broja migranata

Izvor: Autor rada

Većina građana, čak 60 njih je tvrdnju „Osjećam se nesigurno zbog pojave velikog broja migranata“ označilo ocjenom 5. Ovakav odgovor posljedica je osjećaja opće nesigurnosti pojavom migranata na mnogim mjestima, ali i potresnim svjedočenjima građana u medijima o kriminalnom i nasilnom ponašanju nekih migranata.

Tabela 23. Tvrdnja br. 6. Ilegalne migracije su dovoljno dobro praćene od strane Granične policije BiH

Tvrdnja	1	2	3	4	5	Σ
Ilegalne migracije su dovoljno dobro praćene od strane Granične policije BiH	8	19	24	21	22	3,32

Izvor: Autor rada

Grafikon 19. Tvrdnja br. 6. Ilegalne migracije su dovoljno dobro praćene od strane Granične policije BiH

Izvor: Autor rada

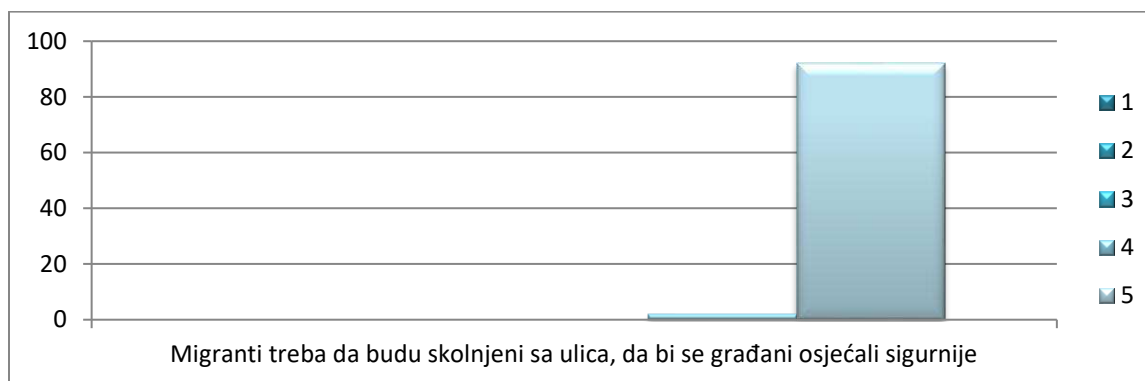
Većina građana, čak 24 njih je tvrdnju „Ilegalne migracije su dovoljno dobro praćene od strane Granične policije BiH“ označilo ocjenom 5. Ipak, ova tvrdnja je jedna od najviše polarizovanih tvrdnji koje su ispitivane. Razlog je, vjerovatno, različito mjesto boravka i dosadašnji susret ispitanika sa migrantima. Stoga, oni koji su imali susret do sada su negativno reagovali i na taj način smatraju da ilegalne migracije nisu dovoljno praćene.

Tabela 24. Tvrdnja br. 7. Migranti treba da budu skolnjeni sa ulica, da bi se građani osjećali sigurnije

Tvrdnja	1	2	3	4	5	Σ
Migranti treba da budu skolnjeni sa ulica, da bi se građani osjećali sigurnije	0	0	0	2	92	4,97

Izvor: Autor rada

Grafikon 20. Tvrdnja br. 7. Migranti treba da budu skolnjeni sa ulica, da bi se građani osjećali sigurnije

Izvor: Autor rada

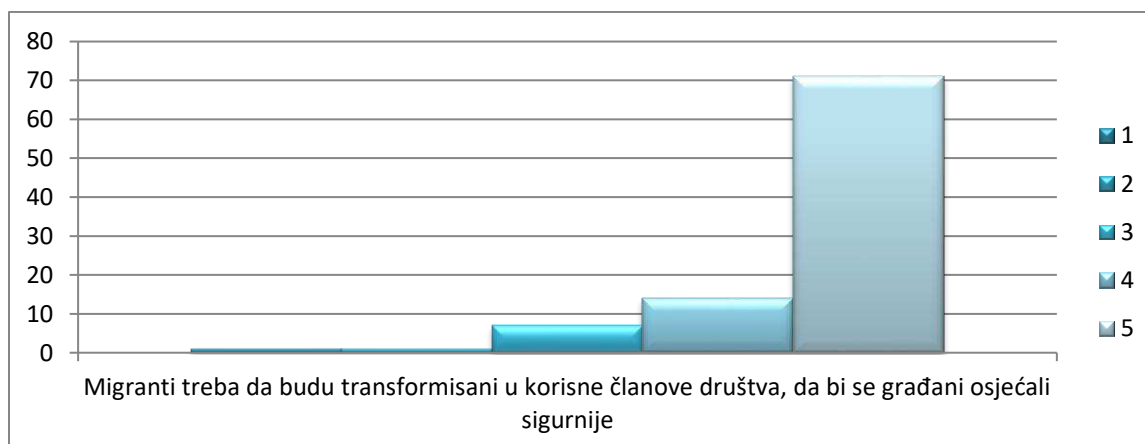
Tvrdnja: „Migranti treba da budu skolnjeni sa ulica, da bi se građani osjećali sigurnije“ je skoro apsolutno potvrđena, s tima da čak 92 ispitanika smatra da bi manjim brojem migranata na ulicama nivo sigurnosti bio veći.

Tabela 25. Tvrdnja br. 8. Migranti treba da budu transformisani u korisne članove društva, da bi se građani osjećali sigurnije

Tvrdnja	1	2	3	4	5	Σ
Migranti treba da budu transformisani u korisne članove društva, da bi se građani osjećali sigurnije	1	1	7	14	71	4,63

Izvor: Autor rada

Grafikon 21. Tvrdnja br. 8. Migranti treba da budu transformisani u korisne članove društva, da bi se građani osjećali sigurnije

Izvor: Autor rada

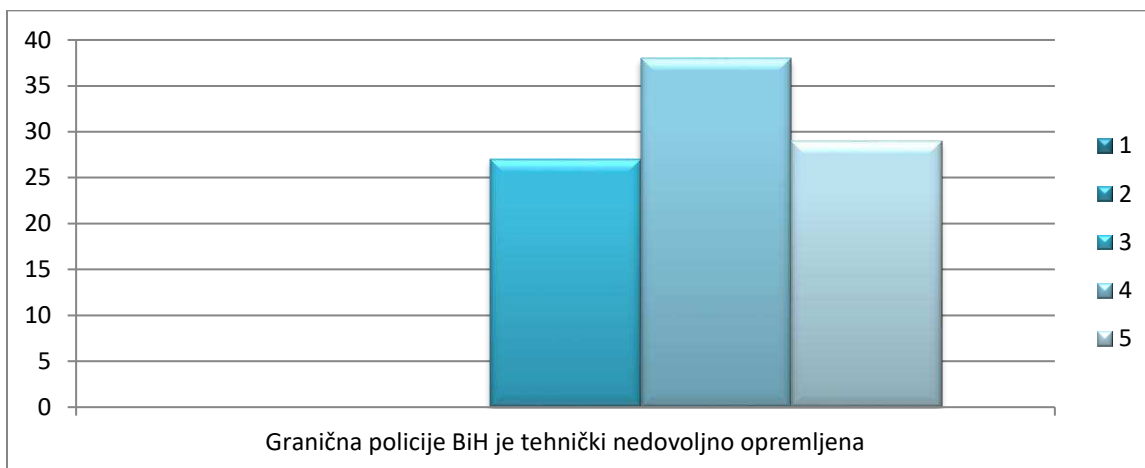
Potencijalno, migranti mogu biti transformisani u korisne članove društva. Ovo uvjerenje dijeli čak 71 ispitanik, što je vidljivo iz prethodnog grafikona.

Tabela 26. Tvrdnja br. 9. Granična policije BiH je tehnički nedovoljno opremljena

Tvrdnja	1	2	3	4	5	Σ
Granična policije BiH je tehnički nedovoljno opremljena	0	0	27	38	29	4,02

Izvor: Autor rada

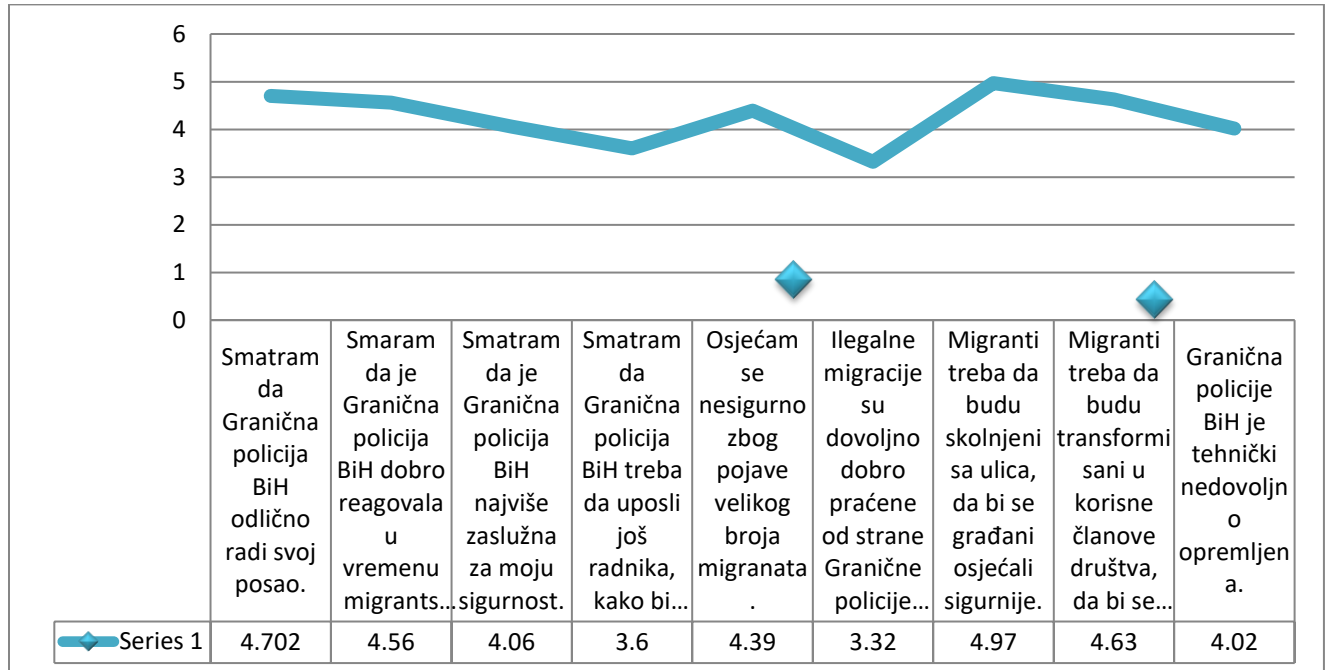
Grafikon 22. Tvrdnja br. 9. Granična policije BiH je tehnički nedovoljno opremljena

Izvor: Autor rada

Stav „Granična policije BiH je tehnički nedovoljno opremljena“ je najčešće ocjenjen ocjenom 4. Građani nisu izrazili visok stepen slaganja sa ovom tvrdnjom, zbog nedovoljnog poznavanja stanja u GP BiH.

Grafikon 23. Komparativni prikaz prosječnih ocjena

Izvor: Autor rada

Istraživanjem prosječnih ocjena ponuđenih tvrdnji došlo se do važnih zaključaka, koji će posebno biti istaknuti u narednom dijelu, koji se odnosi na diskusiju, odnosno na dokazane hipoteze. Prije svega, značajno je istaknuti da većina ispitanika smatra da migranti treba da budu sklonjeni s ulice u svrhu veće sigurnosti građana. S druge strane, najveći broj ispitanika smatra da ilegalne migracije ipak nisu dovoljno dobro praćene od strane Granične policije Bosne i Hercegovine, te da je potrebno takve vrste aktivnosti intenzivirati. U nastavku rada će se iznijeti opći rezultati, te će se pristupiti pojašnjavanju postavljenih hipoteza.

5.4. Dokazivanje postavljenih hipoteza

U ovom dijelu rada će se iznijeti komentar na osnovne rezultate istraživanja. U istraživačkom uzorku nalazilo se 100 građana Bosne i Hercegovine, koji su iznijeli svoje stavove vezano za opću sigurnosnu situaciju, susrete i iskustva s migrantima, eventualne neugodne situacije i sl., ali i svoje mišljenje vezano za rad Granične policije Bosne i Hercegovine.

Istraživanjem je utvrđeno da se u uzorku nalazi 37% muškaraca i 63% žene. Najveći broj ispitanika se nalazi u kategoriji od 36 do 45 godina (27%), a najmanje je ispitanika koji su imali preko 65 godina (8%). Kada je obrazovanje ispitanika u pitanju, najveći broj ispitanika je završio I ciklus studija, dok se u uzorku nalaze samo tri osobe koje su završile III ciklus studija – Doktorski studij. Većina ispitanika u uzorku je zaposlena (87%), dok 13% njih trenutno nije u radnom odnosu. Svi ispitanici u istraživačkom uzorku su barem jednom u životu čuli za pojam „migracija“, odnosno razumiju što taj pojam označava, te su imali priliku da se sretnu/ da vide migrante u svom gradu. Najveći broj ispitanika je imao susret s migrantima na šetalištima, gdje su prilazili prolaznicima. Također, jako veliki broj ispitanika je primijetio migrante na cesti/pored ceste; gdje su obično prikupljali novac. Čak 18 ispitanika je imalo neugodnu situaciju s migrantom. Najveći broj negativnih kontakata s migrantima svodi se na verbalne neugodnosti (dovikivanje, vrijeđanje), no značajan je broj i fizičkih kontakata, koji se odnose na fizički napad, krađu ili pak seksualno uznemiravanje. Čak 33% ispitanika se ne osjeća sigurno u svom gradu, dok njih 67% se osjeća sigurnima. Prema mišljenju građana Bosne i Hercegovine, pozitivnoj sigurnosnoj situaciji najviše doprinosi Granična policija BiH (46%) i Policija BiH (41%), a u najmanjoj mjeri Oružane snage BiH (12%). Najveći broj ispitanika (94%) je već upoznat s radom Granične policije BiH, dok njih 6% nije upoznato s radom ove institucije u Bosni i Hercegovini.

Tabela 27. Dokazivanje postavljenih hipoteza

Broj hipoteze	Sadržaj hipoteze	Objašnjenje
<p>Generalna hipoteza</p>	<p><i>„Nesigurnost građana BiH determinirana je organizacijsko-funkcionalnim stanjem na jednoj i organizacijom sustava sigurnosti na drugoj strani.“</i></p>	<p>Ova hipoteza je potvrđena. Veliki broj građana osjeća se nesigurnos zbog pojave jako velikog broja migranata na ulicama gradova. U uzorku od 100 ispitanika, njih 100% je imalo susret sa migrantima (imalo je priliku vidjeti ih), a čak 18% je prijavilo negativna iskustva sa istima. Pored toga, čak i oni građani koji nisu imali negativna iskustva sa građanima, su prijavili da se ne osjećaju sigurno zbog priliva velikog broja migranata u njihove gradove.</p>
<p>Pomoćna hipoteza br. 1</p>	<p><i>„Granična policija BiH treba da aktivnije prati ulazak ilegalnih migranata u BiH“</i></p>	<p>Ova hipoteza je potvrđena. Kada je u pitanju aktivnost rada Granične policije, prema mišljenju građana Bosne i Hercegovine, koje je mjereno putem Likertove skale, utvrđeno je da je opći stav građana da GP BiH treba da intenzivira aktivnosti vezano za praćenje ilegalnih migracija. Ovakav stav proizilazi iz opće nesigurnosti</p>

		koju građani BiH osjećaju u datom momentu.
Pomoćna hipoteza br. 2	<i>„Granična policija BiH treba da bude bolje opremljena u tehničkom smislu.“</i>	Ova hipoteza je potvrđena. Istraživanjem je utvrđeno da građani smatraju da su Granični policijajci u tehničkom, materijalnom, psihološkom i edukativnom smislu nedovoljno opremljeni, a rezultat nedovoljne opremljenosti je propust velikog broja migranata u BiH, usljed čega se pogoršava sigurnosna situacija, te dolazi do izazivanja opće nesigurnosti.
Pomoćna hipoteza br. 3	<i>„Povjerenje građana u nadležne institucije bi bilo veće ukoliko bi migranti bili sklonjeni sa ulice i transformirani u korisne članove društva“</i>	Ova hipoteza je potvrđena. Istraživanjem se utvrđuje da većina građana smatra da migranti moraju biti sklonjeni sa ulice. Ova tvrdnja na Likertovoj skali bilježi najbolje rezultate od svih ponuđenih tvrdnji za građane. Kada je riječ o njihovoj transformaciji u korisne članove društva, također, riječ je o velikom brju ispitanika koji je pozitivno ocjenio ovu tvrdnju, no ipak, potrebno je uzeti i readmisiju kao potencijalni scenarij, i

		povratak migranata u njihovu matični zemlju kao primarnu opciju.
--	--	--

Izvor: Autor rada

5.5. Preporuke za dalja istraživanja

Osnove preporuke za dalja istraživanja su:

- istražiti pozitivne strane i pozitivne kontakte sa migrantima (da li ih je bilo, ako da, u kojoj mjeri, kako i na koji način su realizirane pozitivne priče, kako je migrantima / migrantskim porodicama pružena pomoć);
- istražiti kako su i na koji način migranti transformirani u korisne članove društva (ako da, kada i u kojoj mjeri, na koji način je tekao proces transformacije, da li su migranti naturalizirani u BiH, da li su dobili državljanstvo BiH);
- istražiti spremnost migranata na readmisiju, kao potencijalni scenarij, i ispitati spremnost nadležnih institucija na ovaj potez;
- istražiti mogućnost profitiranja od novonastale situacije (zapošljavanje migranata, istraživanje njihov znanja i sposobnosti).

6. ZAKLJUČAK

Na samom kraju rada potrebno je dati određena zaključna razmatranja koja će dati ishod cjelokupnog rada.

Kroz isti dat je osvrt na utjecaj migrantske krize, na rad Granične policije BiH i na njihov međusobni potencijal.

Rizik je pojam koji podrazumijeva smanjenje, ili nedostatak sigurnosti, Pod utjecajem rizika, traži se alibi za veću sigurnost. Stoga ne treba da čudi da jako veliki broj građana pokušava da okriviti situaciju s migrantima za loše stanje u državi, a posebno za osjećaj vlastite nesigurnosti, koji je prisutan. Uslijed takvog razvoja događaja, sasvim je jasno da veliki broj građana želi i očekuje da ima veću zaštićenost, veću sigurnosti i što manji rizik za svoj život i za svoju imovinu.

Novonastala situacija, koja se odnosi na migrante, ili drugim riječima, migrantska kriza, evidentna je na svim razinama ljudskog života. Moguće je vidjeti migrante na različitim mjestima, od supermarketa, do ulica, šetališta, na trgovima i u parkovima, u skoro svim sferama ljudskog života i kretanja. Može se reći da je migrantska kriza prisutna u skoro svim sferama života ljudi Bosne i Hercegovine. Stoga se, kao ključno pitanje, postavilo ono koje se odnosi na sigurnost građana Bosne i Hercegovine.

Istraživanjem je obuhvaćen uzorak od 100 građana Bosne i Hercegovine, a istraživanje je pokazalo kako veliki broj građana se zapravo ne osjeća sigurno. Mnogi od njih su mali jako neugodne situacije s migrantima, koje uključuju kako verbalno, tako i fizičko i seksualno uznemiravanje. Ispitanici se osjećaju veoma nesigurno, a istovremeno, potencijalni izvor nesigurnosti, migrante, mogu vidjeti na svakom koraku u svojim gradovima. Takav problem je potrebno riješiti.

Građani BiH imaju veliko povjerenje u rad nadležnih institucija, a to se posebno odnosi i na Graničnu policiju BiH. Ipak, stav građana je jasan, a on se odnosi na postojeću potrebu za intenziviranjem aktivnosti rada Granične policije BiH, te potrebu njene bolje tehničke opremljenosti u odnosu na sadašnju situaciju. S druge strane, građani su, prema rezultatima istraživanja, ujedinjeni u stavu da migranti moraju biti uklonjeni s ulica BiH. Neki od građana smatraju da migranti treba da budu transformirani u korisne članove bh društva, ali ipak, rješenje koje se nameće za problematičnu situaciju jeste readmisija, koja bi vjerovano dala najbolje rezultate u kontekstu ove problematike.

Sve prethodno postavljene hipoteze su potvrđene, te su istraživački ciljevi zadovoljeni. Ovo je jedna veoma zanimljiva i atraktivna tema o kojoj će se sigurno, u budućnosti, napisati brojni

istraživački radovi, zahvaljujući kojima će se iznalaziti nova rješenja u kontekstu sigurnosti i migrantske krize.

LITERATURA

Knjige i članci:

1. Albinović A., „Dekadencija ljudskosti u novom milenijumu: Studija slučaja: Migrantska krza“, Fakultet političkih nauka, Sarajevo, 2018.
2. Apap, Joanna, Rađenović, Anja (2019): Pitanje migracija, *Europski Parlament, Briefing*, str. 1 – 13.
3. Bell, Martin, Ward, Gary (2000): Comparing temporary mobility with permanent migration, *Tourism Geographies*, 2(1), str. 87 – 107.
4. Bezdrob E., „Policijsko pravo u Bosni i Hercegovini“, Društvena i tehnička istraživanja, God. 5., Br. 2., 2018.
5. Bilandžić M., „Socijalna politika (sigurnost) kao područje nacionalne sigurnosti: prilog raspravi o kritičkim sigurnosnim studijama“, Revija socijalne politike, god. 24, br. 3, 2017.
6. Bobić M., Šantić D., „Sigurnost EU vs. sigurnosti migranata: Srbija na Balkanskoj migracijskoj ruti“, Forum za sigurnosne studije, 2012.
7. Bratković S., „Cjeloživotno obrazovanje policijskih službenika u Republici Hrvatskoj“, Policijska sigurnost, godina 28., br. 3., 2019.
8. Drgović F., „Kako čuvai europske granice?“, Nacionalna i europska sigurnost, 2012.
9. Gregurović, Margareta, Gregurović, Snježana, Klempić Bogadi, Sanja, Kumpes, Josip, Kutli, Simona, Lazanin, Sanja, Mlinarić, Dubravka, Podgorelec, Sonja (2020): Pandemija i migracije, *Creative Commons Attribution*, str: 1-21.
10. Hadžović D., Kržalić A., Kovačević A., „Pregled stanja u oblasti policije u Bosni i Hercegovini“, Centar za sigurnosne studije, Sarajevo, 2013.
11. Halvadžija A., „Migracije, razvoj i savremena diplomatija na prostoru Evrope“, Fakultet političkih nauka, Sarajevo, 2019.
12. Horvat A., Vencl K., Pušeljić M., „Cjeloživotno obrazovanje kao aktivnost menadžmenta ljudskih potencijala u Hrvatskoj policiji“, Društvena i tehnička istraživanja, God. 6., Br. 1., 2018.
13. Ivanović A., „Pojam i elementi nacionalne bezbednosti“, Pravne teme, God. 5., Br. 1., 2017.

14. Izvještaj o radu Koordinacijskog tijela za pitanja migracija u BiH za 2016 godinu
15. Jović D., „Nacionalna sigurnost i migrantska kriza: politika RH prema izbjeglicama s (bliskog) istoka”, Sveučilište u Splitu, Sveučilišni odjel za forenzične znanosti, 2020.
16. Korajlić N., “Novi koncepti razumjevanja odnosa sigurnosti i politike”, Policijska sigurnost, Br, 22., 2017.
17. Kratki vodič o Europskoj Uniji (2017): Imigracijska politika, *Europski Parlament*, str. 1 – 6.
18. Kržalić A., Purišević F., Alispahić B., “Pojam i elementi sistema sigurnosti“, Društvena i tehnička istraživanja, God. 6., Br, 2., 2018.
19. Lukić, Gorica (2018): Savremene migracije i interkulturalizam u obrazovanju, *Zbornik radova Savremene migracije i društveni razvoj: Interdisciplinarna perspektiva*, str. 37 – 47.
20. Majstorović A., „Između normativnog i empirijskog: nacionalna sigurnost i suverenitet”, *Polemos* 19, 2016.
21. Mance K., „Upravljanje rizicima u sustavu poslovanja na primjeru „VNUK d.o.o.“, Sveučilište Sjever, Varaždin, 2018.
22. Matić M., „Zaštitna sredstva i oprema Granične policije”, Veleučilište u Karlovcu, Odjel Sigurnosti i zaštite, Karlovac, 2018.
23. Migracijski profil Bosne i Hercegovine, 2015 – 2016.
24. Migracijski profil Bosne i Hercegovine, 2018 – 2019.
25. Mihalinčić M., “Suvremena sigurnost, novi rizici i razvoj preventivnih modela kriznog upravljanja u Republici Hrvatskoj”, Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti, 2020.
26. Mikac, Robert; Dragović, Filip (2011): Masovne migracije: izazovi, posljedice i put naprijed, *Forum za sigurnosne studije*, God. 1., Br. 1., str. 130 – 151.
27. Milosavljević B., „Prilog teorijskopravnom određenju pojma bezbednosti”, *Pravni zapisi*, God. V, br. 1, 2014.
28. Ministarstvo sigurnosti BiH, „Strategija u oblasti migracija i azila i Akcijski plan za razdoblje 2016-2020. godina, Sarajevo, 2016.

29. Mrkaljević N., "Uloga Granične policije u suzbijanju krivičnih djela krijumčarenja", *Kriminalistika*, 2021.
30. Nobilo M., „Pojam sigurnosti u terminologiji međunarodnih odnosa”, *Politička misao*, No. 4., 1988.
31. Omerhodžić M., Spasovski O., „Ilegalne migracije i krijumčarenje ljudi preko granice s osvrtnom na Bosni i Hercegovinu“, *Društvena i tehnička istraživanja*, Br. 2., 2018.
32. Orlić S., Filipović H., „Primjena tehnike profiliranja kao metode u kriminalistici s osvrtnom na kontrolu prelaska državne granice i suzbijanja preko Graničnog kriminaliteta”, *Kriminalistička teorija i praksa*, 5 – 1, 2011.
33. OSCE, „Procjena situacije u vezi sa migrantima i izbjeglicama u Bosni i Hercegovini - Pregled djelovanja ključnih aktera na terenu“, 2020.
34. Penava, Marija (2011): Utjecaj migracija na europsko tržište rada, *Ekonomska misao i praksa*, God XX., BR. 2., str.335-362.
35. Peruško, Mirjana (2016): Uzroci emigriranja mladih, *Sveučilište Jurja Dobrile u Puli*, str. 5.
36. Pesek, Petra (2018): Obilježja nezakonitih migranata i kriminalitet stranaca u svjetlu migrantske krize na području Republici Hrvatskoj, *Sveučilište u Zagrebu*, str. 23.
37. Sabolić D., „Rizik i nesigurnost I. Rizik i njegovo mjerenje; sklonost ka riziku”, *Sveučilište u Zagrebu, Zagreb*, 2013.
38. Simić J., „Prava migranata – poštivanje univerzalnih ljudskih prava ili pravo na razvoj“, *Forum za sigurnosne studije*, God. 1., Br. 1., 2017.
39. Službeni glasnik BiH, broj 10/13 od 11.02.2013
40. Službeni glasnik BiH“ broj 11/16, 16/16, 2016.
41. Službeni glasnik BiH” broj 88/15, 2015.
42. Smajić M., „Sigurnosni aspekti migracijske krize: između humanosti i oblikovanja novih “umjetnih” manjina”, *Forum za sigurnosne studije*, God. 1., Br. 1., 2017.
43. Smajić M., Seizović Z., Turčalo S., „Humana sigurnost u postkonfliktnom kontekstu“, *Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu*, 2017.
44. Tanović M., „Uticaj obrazovanja i obuke policijskih službenika na stanje bezbjednosti Bosne i Hercegovine“, *Univerzitet u Sarajevu, Fakultet političkih nauka, Sarajevo*, 2020.
45. Vejnović D., Radišić D., „Migrantska kriza i njene refleksije po bezbednost Republike Srpske i BiH”, *Naučna polemika*

46. Zakon o Graničnoj policiji Bosne i Hercegovine, Sl. glasnik BiH, broj: 50/04, 27/07 i 59/09
47. Župarić Ilijić, Drago (2015): Tokovi prisilnih migracija i humanitarna kriza u Europi: Strateška polazišta instituta za migracije i narodnosti, *Institut za migracije i narodnosti*, str. 1 – 12.

Web stranice:

1. www.dw.com
2. www.eda.admin.ch
3. www.ergomas.ch
4. www.europa.ba
5. www.globalanalitika.com
6. www.granpol.gov.ba
7. www.hpc.hr
8. www.novilist.hr
9. www.velikirecnik.com
10. www.vtsnis.edu.rs
11. www.wikipedia.org

POPIS SLIKA

Slika 1. Organizacijska struktura Granične policije u BiH.....	16
Slika 2. Novinski natpisi i naslovi vezano za migantsku krizu i sigurnost.....	33

POPIS TABELA

Tabela 1. Vrste i oblici rizika.....	23
Tabela 2. Indikatori rizika za Graničnu policiju.....	24
Tabela 3. Ukupan broj odbijenih ulazaka na granici BiH od 2010. do 2019. godine.....	35
Tabela 4. Nezakoniti prelasci granica u 2018. i 2019. godini koji su otkriveni	35
Tabela 5. Mjere poduzete prema ilegalnim stancima	35
Tabela 6. Spol ispitanika.....	38
Tabela 7. Godine ispitanika	39
Tabela 8. Obrazovanje ispitanika.....	40
Tabela 9. Zaposlenost ispitanika.....	41
Tabela 10. Pojam „migracije“	42
Tabela 11. Susret sa migrantima.....	43
Tabela 12. Mjesto susreta sa migrantom.....	44
Tabela 13. Neugodna situacija sa migrantom.....	45
Tabela 14. Vrsta neugodnosti	46
Tabela 15. Pitanje sigurnosti.....	47
Tabela 16. Ko doprinosi sigurnosti u BiH?	48
Tabela 17. Rad Granične policije BiH.....	49
Tabela 18. Tvrdnja br. 1. Smatram da Granična policija BiH odlično radi svoj posao	50
Tabela 19. Tvrdnja br. 2. Smaram da je Granična policija BiH dobro reagovala u vremenu migrantske krize.....	51
Tabela 20. Tvrdnja br. 3. Smatram da je Granična policija BiH najviše zaslužna za moju sigurnost	52
Tabela 21. Tvrdnja br. 4. Smatram da Granična policija BiH treba da uposli još radnika, kako bi unaprijedila svoje djelovanje i podigla sigurnost na još veću razinu.....	52
Tabela 22. Tvrdnja br. 5. Osjećam se nesigurno zbog pojave velikog broja migranata.....	53
Tabela 23. Tvrdnja br. 6. Ilegalne migracije su dovoljno dobro praćene od strane Granične policije BiH.....	54
Tabela 24. Tvrdnja br. 7. Migranti treba da budu skolnjeni sa ulica, da bi se građani osjećali sigurnije.....	54

Tabela 25. Tvrdnja br. 8. Migranti treba da budu transformisani u korisne članove društva, da bi se građani osjećali sigurnije	55
Tabela 26. Tvrdnja br. 9. Granična policije BiH je tehnički nedovoljno opremljena.....	56
Tabela 27. Dokazivanje postavljenih hipoteza	59

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Izvori rizika – Kanadska studija	21
Grafikon 2. Spol ispitanika	38
Grafikon 3. Godine ispitanika	39
Grafikon 4. Obrazovanje ispitanika	40
Grafikon 5. Zaposlenost ispitanika	41
Grafikon 6. Pojam „migracije“	42
Grafikon 7. Susret sa migrantima	43
Grafikon 8. Mjesto susreta sa migrantom	44
Grafikon 9. Neugodna situacija sa migrantom	45
Grafikon 10. Vrsta neugodnosti	46
Grafikon 11. Pitanje sigurnosti	47
Grafikon 12. Ko doprinosi sigurnosti u BiH?	48
Grafikon 13. Rad Granične policije BiH	49
Grafikon 14. Tvrdnja br. 1. Smatram da Granična policija BiH odlično radi svoj posao	51
Grafikon 15. Tvrdnja br. 2. Smaram da je Granična policija BiH dobro reagovala u vremenu migrantske krize	51
Grafikon 16. Tvrdnja br. 3. Smatram da je Granična policija BiH najviše zaslužna za moju sigurnost	52
Grafikon 17. Tvrdnja br. 4. Smatram da Granična policija BiH treba da uposli još radnika, kako bi unaprijedila svoje djelovanje i podigla sigurnost na još veću razinu	53
Grafikon 18. Tvrdnja br. 5. Osjećam se nesigurno zbog pojave velikog broja migranata	53
Grafikon 19. Tvrdnja br. 6. Ilegalne migracije su dovoljno dobro praćene od strane Granične policije BiH	54
Grafikon 20. Tvrdnja br. 7. Migranti treba da budu skolnjeni sa ulica, da bi se građani osjećali sigurnije	55
Grafikon 21. Tvrdnja br. 8. Migranti treba da budu transformisani u korisne članove društva, da bi se građani osjećali sigurnije	55
Grafikon 22. Tvrdnja br. 9. Granična policije BiH je tehnički nedovoljno opremljena	56
Grafikon 23. Komparativni prikaz prosječnih ocjena	57

PRILOG

ANKETNI UPITNIK ZA GRADANE

1. Spol:
 - a. Muški
 - b. Ženski
2. Godine:
 - a. 18 – 25
 - b. 26 – 35
 - c. 36 – 45
 - d. 46 – 55
 - e. 56 – 65
 - f. Preko 65 godina
3. Obrazovanje:
 - a. Završena srednja stručna sprema
 - b. Završen I ciklus studija - Bachelor
 - c. Završen II ciklus studija - Master
 - d. Završen III ciklus studija – Doktorat
4. Da li ste trenutno:
 - a. Zaposleni
 - b. Nezaposleni
5. Da li ste čuli za pojam „migracija“?
 - a. Da
 - b. Ne
6. Da li ste imali priliku sresti migrante u Vašem gradu?
 - a. DA
 - b. NE
7. Gdje ste najčešće sreli migrante?
 - a. Na cesti/pored ceste – prikupljao/la je novac
 - b. Na ulazu u prodavnicu/tržni centar
 - c. Na šetalištu – prilazio/la je slučajnim prolaznicima
 - d. Drugo: _____
8. Da li ste imali neugodne situacije sa migrantima:

- a. DA
 - b. NE
9. Ukoliko je Vaš odgovor na prethodno pitanje DA, opišite kakve neugodnosti su u pitanju:
- a. Dovikivao/la mi je, vrijeđao/la me je
 - b. Pokušao/la mi je uzeti torbu/novac/novčanik
 - c. Fizički me je napao/la
 - d. Seksualno me je uznemiravao/la
 - e. Drugo: _____
10. Da li se osjećate sigurno u Vašem gradu?
- a. Da
 - b. Ne
11. Ko najviše doprinosi sigurnosti u Bosni i Hercegovini, prema Vašem mišljenju?
- a. Policija BiH
 - b. Oružane snage BiH
 - c. Granična policija BiH
 - d. Drugo: _____
12. Da li ste upoznati sa radom Granične policije BiH?
- a. Da
 - b. Ne
13. Ukoliko je Vaš odgovor na prethodno pitanje Da, dajte svoj stav o radu Granične policije u sljedećoj tabeli. Tvrdnje koje se nalaze u Tabeli označite ocjenom od 1 do 5 na Likertovoj skali (1 je najlošija ocjena (Apsolutno se ne slažem sa tvrdnjom), 5 je najbolja ocjena (Apsolutno se slažem sa tvrdnjom)).

Tvrdnje	1	2	3	4	5
Smatram da Granična policija BiH odlično radi svoj posao.					
Smaram da je Granična policija BiH dobro reagirala u vremenu migrantske krize.					
Smatram da je Granična policija BiH najviše zaslužna za moju sigurnost.					
Smatram da Granična policija BiH treba da uposli još radnika, kako bi unaprijedila svoje djelovanje i podigla sigurnost na još veću razinu.					
Osjećam se nesigurno zbog pojave velikog broja migranata.					

Ilegalne migracije su dovoljno dobro praćene od strane Granićne policije BiH.					
Migranti treba da budu skolnjeni sa ulica, da bi se građani osjećali sigurnije.					
Migranti treba da budu transformisani u korisne ćlanove društva, da bi se građani osjećali sigurnije.					
Granićna policije BiH je tehnićki nedovoljno opremljena.					